

Suvi Mettovaara, Kaisa Ylisaari

ILOA PERHEILLE PROJEKTI

ILOA PERHEILLE PROJEKTI

Suvi Mettovaara, Kaisa Ylisaari
Opinnäytetyö
Kevät 2014
Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja
johtamisen ylempi tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma

Tekijät: Suvi Mettovaara, Kaisa Ylisaari
Opinnäytetyön nimi: Iloa perheille -projekti
Ohjaajat: yliopettaja, TKI-päällikkö Kirsi Koivunen, yliopettaja, TtT Pirkko Sandelin
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2014 Sivumäärä 62 + 10 liitesivua

Iloa perheille – projekti oli kansallisen SOHVI-hankkeen osaprojekti. SOHVI-hankkeen lähtökohdiana oli ajatus, että kunnat tarvitsevat rekistereihin kerätyn tiedon lisäksi eri asiakas- ja kansalaisryhmien hyvinvoinnista kertovaa kokemustietoa hyvinvointikertomuksen laatimisen ja palvelujen kehittämisen tueksi. Iloa perheille – projektin kohderyhmänä olivat Utajärveläiset lapsiperheet ja projekti toteutettiin syksyn 2013 aikana.

Iloa perheille – projektin tavoitteena oli ideoida ja suunnitella asiakaslähtöisesti uutta toimintakokonaisuutta tai palvelumallia utajärveläisten lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Projektin välittömän tavoitteena oli toteuttaa Iloa perheille ideointi-ilta, jossa kuntalaiset itse ideoivat käyttökelpoisia ratkaisuja kunnan palvelujen kehittämiseksi, uusia keinoja edistää yhteisöllisyyttä ja sen myötä löytää mahdollisuuksia vaikuttaa itse omaan hyvinvointiinsa. Toinen välitön tavoite oli lisätä lapsiperheiden parissa työskentelevien osaamista asiakaslähtöisestä palvelujen kehittämisestä. Ideoita ja tietoa kerättiin Utajärvellä kuntalaisille sekä kunnan työntekijöille järjestetyssä Iloa perheille - tapahtumassa lokakuussa 2013. Tapahtuma toteutettiin palvelumuotoilun periaattein draaman keinoin sekä kahden innovointipisteen avulla, joista toinen oli aivoriihi ja toinen tulevaisuuden muistelu. Lisäksi tapahtumaan osallistuneilta sekä muilta vapaaehtoisilta kuntalaisilta kerättiin tietoa kyselylomakkeella, jolla kartoitettiin kuntalaisten mielipiteitä kunnan palveluista.

Aivoriihiin sekä tulevaisuuden muistelun tuloksissa positiivisiksi asioiksi Utajärven kunnassa listattiin mm. toimiva päivähoito, perusopetus ja terveyspalvelut. Kehitysideat olivat käytännönläheisiä kuten esimerkiksi leikkipuistojen ajantasaistaminen, koulumummotoiminnan jatkaminen ja perhepäivähoitajien lisääminen. Kotiavun lisäämisen, sekä kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyön lisäämisen ja selkeyttämisen tarpeet nousivat vahvasti esiin. Yhteisöllisyyttä kuntalaisten kesken lisäisivät puolestaan perheille suunnatut tapahtumat. Kyselyn avulla saadut tulokset vastaavat kansallisten vastaavien kyselyiden tuloksia. Utajärvellä kuten kansallisestikin, perheet käyttävät kunnan palveluista lähinnä terveydenhuoltopalveluita, päivähoitoa, esiopetusta ja koulua, sekä liikuntapalveluita joiden laadun katsotaan olevan hyvä. Päivittäistä apua haetaan pääasiassa puolisolta, seurustelukumppanilta, lapsilta, vanhemmilta, muilta sukulaisilta ja ystäviltä. Utajärven kunta käyttää projektin tuloksia hyväkseen osana kunnan hyvinvointikertomusta ja kehittäessään lapsiperheiden palveluita.

Asiasanat: *hyvinvointi, lapsiperhe, lapsiperheiden hyvinvointi, lapsiperheiden palvelut, asiakaslähtöisyys palveluiden kehittämisessä, palvelumuotoilu*

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Development and Management of Health and Social Care

Authors: Suvi Mettovaara, Kaisa Ylisaari

Title of thesis: Joy to families -project

Supervisor(s): Senior Principal Lecturer, PhD Kirsi Koivunen, Senior Principal Lecturer, PhD Pirkko Sandelin

Term and year of completion: Spring 2014 Number of pages 62 + 10 appendix pages

Joy to families –project was part of a national SOHVI –project. The base of SOHVI-project was that the municipalities need information of inhabitant's experiences of their wellbeing in addition to the information collected in different registries to support municipality's welfare report and development of new services. Target group of Joy to the families- project were the families of Utajärvi municipality.

The aim of Joy to families –project was to design and plan new service or operations model with customer orientated approach to support and promote wellbeing of families of Utajärvi. Projects immediate aim was to carry out Joy to the families -event, where the inhabitants of Utajärvi will invent usable ideas to improve services of the municipality, new ways to promote sense of community and further find ways to influence on their own wellbeing. One of the aims was to add knowledge of developing services with customer orientated approach among the people working with families in Utajärvi.

Ideas and information were collected in an event organized to inhabitants and employees of Utajärvi. Event was carried out with service design principles with two different innovation methods which were brainstorming and visions of the future method. In addition questionnaire was collected from the people that joined the event and from volunteer inhabitants of Utajärvi. Brainstorming and visions of the future results were qualitative data and were content analyzed. Questionnaires were quantitative data and were analyzed with Webropol Online Survey and Analysis Software.

In results of brainstorming and visions of the future, things like well working daycare, school and health services were listed as positive things in Utajärvi. Usable ideas how to improve services of municipality were practical things like improving children's playgrounds, continuing "school grandmother" operation and adding amount of private caretakers. Need to add domestic help and to clear and add municipality's and third sector's cooperation were highlighted. Sense of community could be added with events organized to families. Results received from the questionnaire were similar to national studies conducted with same theme. In Utajärvi as well as nationally families mostly use health care, day care, pre-school and school services and services for exercising from the services offered by municipality. Daily help for everyday life is sought from spouse, children, parents, other relatives and friends. Municipality of Utajärvi will use the results of this project as part of their welfare report and when developing municipality's services directed to families.

Keywords: *wellbeing, family, wellbeing of families, services of the families, customer orientated approach, service development, service design*

SISÄLLYS

1 ILOA PERHEILLE -PROJEKTIN TAUSTA JA TAVOITTEET	7
2 ILOA PERHEILLE -PROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT	9
2.1 Lapsiperheiden hyvinvointi.....	9
2.2 Lapsiperheiden hyvinvointi Utajärven kunnassa	10
2.3 Lapsiperheiden palveluiden kehittäminen	11
2.4 Käyttäjälähtöinen kehittämistyö	12
2.5 Käyttäjälähtöisyyden mahdollisuudet julkisten palvelujen uudistamisessa	13
3 PROJEKTIN SUUNNITTELU.....	16
3.1 Palvelumuotoilu	16
3.2 Osallistavat menetelmät.....	18
3.2.1 Aivoriihi	18
3.2.2 Tulevaisuuden muistelu	19
3.3 Projektin aloitus	20
3.4 Projektin resurssit	21
3.5 Projektin riskienhallinta	22
3.6 Projektin organisaatio ja johtaminen	25
3.7 Projektin viestintä ja raportointi	26
4 PROJEKTIN TOTEUTUS.....	28
4.1 Projektin aloitusvaihe	28
4.1.1 Projektin suunnittelu yhdessä Utajärven kuntatoimijoiden kanssa.....	28
4.1.2 Projektin johtajien ja projektiryhmien valmistautuminen ideointi-iltaan.....	29
4.2 Projektin toteutusvaihe.....	31
4.3 Projektin lopetusvaihe.....	32
4.4 Kerätyn aineiston analysointi	32
4.4.1 Määrälliset menetelmät.....	33
4.4.2 Laadulliset menetelmät.....	34
5 ILOA PERHEILLE -PROJEKTIN TULOKSET	35
5.1 Aivoriihi ja tulevaisuuden muistelu	35
5.1.1 Kuntaa ja kolmatta sektoria koskevat tulokset	35
5.1.2 Kuntalaisten oma toiminta lapsiperheiden hyvinvoinnin lisäämiseksi	37
5.2 Kyselylomakkeiden sisällön analyysi: kysely Utajärveläisille lapsiperheille.....	38

5.2.1 Vastaajan profiili	39
5.2.2 Utajärvi asuinympäristönä ja lapsiperheille suunnattujen palveluiden laatu	39
5.2.3 Vaikuttaminen Utajärvellä	41
5.2.4 Apu arkipäivän asioissa	41
5.2.5 Keinoja ja ideoita perheiden hyvinvoinnin parantamiseen	43
5.3 Kyselylomakkeiden sisällön analyysi: kysely Utajärven kunnan työntekijöille	45
5.3.1 Vastaajan profiili	46
5.3.2 Utajärvi asuinympäristönä	46
5.3.3 Apu arkipäivän asioissa	46
5.3.4 Halukkuus muiden auttamiseen	47
5.3.5 Lapsiperheille suunnattujen palvelujen toimivuus	49
5.3.6 Mielenpide vaikuttamisesta	49
5.4 Yhteenvetoa kyselylomakkeiden vastauksista	49
6 ILOA PERHEILLE -PROJEKTIN ARVIOINTI	52
6.1 Työskentelyprosessin ja lopputulosten arviointi	52
6.2 Tulosten tarkastelua	54
6.3 Oma oppiminen ja asiantuntijuuteen kasvu	55
6.4 Iloa perheille – projektin hyödyntämisen näkökulmat ja jatkotoimenpide-ehdotukset	56
LÄHTEET	58
LIITTEET	63

1 ILOA PERHEILLE -PROJEKTIN TAUSTA JA TAVOITTEET

Iloa perheille – projekti oli kansallisen SOHVI-hankkeen osaprojekti. SOHVI-hanke oli kaksivuotinen ESR -hanke, joka toteutettiin Diakonia-ammattikorkeakoulussa, Laurea -ammattikorkeakoulussa, Oulun seudun ammattikorkeakoulussa ja Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Hankkeen hallinnoijana toimi Turun ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen hanketta koordinoi Karelia-ammattikorkeakoulu. Oulun seudulla hankekumppanina toimi Oulunkaaren kuntayhtymä. SOHVI-hankkeen päätavoitteena oli hyvinvoinnista kertovan kokemustiedon ja hyvinvointia tuottavien alojen yhteistyön hyödyntäminen uusien palvelukokonaisuuksien ja työntekijöiden osaamisen kehittämisessä. Hankkeen lähtökohtana oli, että kunnat tarvitsevat indikaattoritiedon rinnalle eri asiakas- ja kansalaisryhmien hyvinvoinnista kertovaa kokemustietoa hyvinvointikertomuksen laatimisen ja palvelujen kehittämisen tueksi. (Sahonen & Vuorio, 2014, 8-10.)

Oulun seudun ammattikorkeakoulu toteutti SOHVI -hankkeen osahankkeen yhdessä Oulunkaaren kuntayhtymän kanssa, kohdekunnat olivat Ii, Utajärvi ja Vaala. SOHVI -hankkeen valmistelussa oli päädytty siihen, että kutakin osahanketta toteuttava ammattikorkeakoulu neuvotteli oman hankekumppaninsa kanssa siitä, minkä kansalais- tai asiakasryhmän hyvinvoinnista kertovaa tietoa kerätään. (Nieminen, 2014, 14). Utajärvellä kohderyhmänä olivat lapsiperheiden vanhemmat joilta tietoa kerättiin haastattelemalla. Haastatteluissa hyödynnettiin tulevaisuuden muistelu – tekniikkaa. Utajärvellä projektin toiminnallisena osuutena toteutettiin Iloa perheille – ideointi-ilta. (Honkanen, Koivunen, Pietilä, Sandelin & Vanhala, 2014, 24.)

Utajärvellä SOHVI-hankkeessa haastateltiin 11 vanhempaa, pääosin äitejä, haastateltavilla oli yhteensä 55 lasta. Haastattelujen tulosten mukaan vanhempien hyvinvointia lisäävät tekijät liittyvät elämän ennustettavuuteen, arkielämän kuormittavuuden kohtuullisuuteen ja yksilöllistyneen elämäntavan haasteiden ylittämiseen. Tuloksista nousi esille monenlaisia huolia. Vanhempia huolestivat sekä yhteisen että oman ajan puute, oma jaksaminen, riittävän hyvä vanhemmuus sekä lasten pärjääminen tulevaisuudessa. Huoli toimeentulon jatkuvuudesta ja riittävydestä, sekä huoli työpaikan säilyvyydestä, mielekkyydestä ja osa-aikaisuudesta sekä sairastamisesta tulivat esille tuloksissa. Haastateltavilla oli myös etuuksiin, palveluihin ja terveyteen liittyvän ohjauksen ja tuen tarvetta. (Honkanen, ym., 2014, 27-28.) Haastattelutulosten pohjalta päätettiin yhdessä Utajärven kuntatoimijoiden kanssa suunnitella ja toteuttaa Iloa perheille – projekti.

Iloa perheille – projektin tavoitteena oli ideoida ja suunnitella asiakaslähtöisesti uutta toimintakokonaisuutta tai palvelumallia utajärveläisten lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Projektin välittöminä tavoitteina oli toteuttaa Iloa perheille ideointi-ilta, jossa kuntalaiset itse ideoivat käyttökelpoisia ratkaisuja kunnan palvelujen kehittämiseksi, uusia keinoja edistää yhteisöllisyyttä ja sen myötä löytää mahdollisuuksia vaikuttaa itse omaan hyvinvointiinsa. Toinen välitön tavoite oli lisätä lapsiperheiden parissa työskentelevien osaamista asiakaslähtöisestä palvelujen kehittämisestä. Omat oppimistavoitteemme olivat projektin rakenteeseen ja vaiheisiin tutustuminen, projektin johtajana toimimisen opiskelu, sekä tapahtuman eri vaiheiden suunnittelu, organisointi ja toteutus.

Iloa perheille -ideointitapahtuma toteutettiin Oulun seudun ammattikorkeakoulun ylempää ammattikorkeakoulututkintoa sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelmassa suorittavan SKJ2SY-ryhmän projektiopintoina. Hyödynsimme Iloa perheille - tapahtuman toteutuksessa palvelumuotoilua, joka tarkoittaa palvelun suunnittelemista yhdessä käyttäjien kanssa muotoilun menetelmiä käyttäen. Palvelumuotoilu on myös käyttäjälähtöistä osallistumista, jossa käyttäjä voi toimia palvelun tai uuden toimintamallin suunnittelijana, testaajana sekä arvioijana. Valitsimme projektin kehittämismenetelmiksi tulevaisuuden muistelun sekä aivoriihen, jotka ovat osallistavia innovointimenetelmiä. Pyrimme hankkimaan asiakasymmärrystä eli saaman tietoa palveluiden käyttäjien odotuksista palvelujen suhteen ja niiden käyttöön liittyen. (Jäppinen & Salinen 2012, 10.)

2 ILOA PERHEILLE -PROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan kunnan on seurattava asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin ja kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kunnan strategisessa suunnittelussa on lisäksi asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosastoita. (Terveystieteiden tutkimuslaki, viitattu 31.3.2014.) Terveystieteiden tutkimuslain lisäksi tulevaan sosiaalihuoltolakiin on kirjattu kuntien järjestämisvelvollisuudeksi useita säädöksiä kuntalaisten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja sosiaalisen tuen järjestämiseksi.

Lastensuojelulain 2§ puolestaan määrittää vanhempien ja muiden huoltajien ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten puolestaan on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheille tarpeellista apua riittävän varhain. Lisäksi lastensuojelulain 7§ on kirjattu kunnan viranomaisten velvollisuus seurata ja edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, sekä poistaa kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistä niiden syntymistä. (Lastensuojelulaki 2§, viitattu 31.3.2014.)

2.1 Lapsiperheiden hyvinvointi

Hyvinvoinnin käsite on laaja, sen materiaalinen perusta on asuinolot, työ ja toimeentulo. Hyvinvointi käsite kattaa lisäksi myös terveyden, sosiaaliset suhteet, oman kokemuksen hyvinvoinnista ja omanarvontunnon. (Karvonen, Moisio & Simpura, 2009, 20.) Lapsiperheiden koettuun hyvinvointiin liittyy tasapainoisuus, jolla tarkoitetaan tunnetta siitä, että aika ja voimavarat riittävät sopivasti elämän eri osa-alueille. Työn ja perheen yhteensovittaminen on suuri haaste lapsiperheen arjessa. Ansiotyö ja perhe-elämä vaativat molemmat osakseen sekä fyysisiä, että henkisiä voimavaroja.

Kotitöiden jako on tutkimusten mukaan epätasaista niin, että usein perheen äidillä on suurempi vastuu kodin arjen pyörittämisestä kuin isällä. Hyvinvoinnin haasteiksi voidaan nimetä myös lapsen hankinta ja siihen mahdollisesti liittyvä lapsettomuus. (Lammi-Taskula & Salmi, 2009, 38, 50.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Lapsiperhekyselyyn vastanneet suomalaiset kertovat olevansa onnellisia parisuhteissaan. Noin joka kolmannes parisuhde on hyvin onnellinen ja vähintään melko onnellisia on yli 80 % miehistä ja naisista. Hyvän parisuhteen peruslähtökohtia ovat tunne suhteen oikeudenmukaisuudesta, hyvä kommunikaatio ja tyydyttävä seksuaalielämä. Lapsiperhekyselyyn osallistuneet vanhemmat kertoivat molemminpuolisen kunnioituksen ja yhteenkuuluvuuden tunteen tuottavan eniten tyytyväisyyttä parisuhteessa. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2012, lapsiperhekysely, viitattu, 3.4.2014.) Vanhempien parisuhde on keskeinen kaikkien perheenjäsenten hyvinvoinnin kannalta sillä vanhempien keskinäinen suhde heijastuu vanhemmuuteen ja lasten elämään. Perheen arki on erilaista eri-ikäisten lasten perheissä, mikä heijastuu lasten ja vanhempien suhteessa. (Lammi-Taskula & Salmi, 2009, 50.)

THL:n lapsiperhekyselyn raportin mukaan lapsiperheiden vanhemmilla on useita arkeen liittyviä huolia, joihin he toivoisivat saavansa tukea ammattilaisilta. Vanhemmuuteen liittyvillä vaikeuksilla on monia vaikutuksia lasten hyvinvointiin. Kasaantuessaan arkipäiväiset huolet saattavat muodostua jopa suuremmaksi ongelmaksi kuin yhden isomman vaikeuden kohtaaminen. Huolta vanhemmissa aiheuttivat lapsen fyysiseen terveyteen ja elämäntapoihin liittyvät asiat. Perheen taloudellinen tilanne, parisuhteen tilanne ja maltin menettäminen ristiriitatilanteessa lapsen kanssa olivat myös yleisiä huolia lapsiperhekyselyyn osallistuneilla vanhemmilla. Useat kokivat myös riittämättömyyden tunteita vanhempana. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2012, lapsiperhekysely, viitattu, 3.4.2014.) Ilon aiheita perheissä on yhdessä vietetty aika, ja riidanaiheita puolestaan koti-työt, ruokailu, pukeutuminen ja tietokone- ja konsolipelaaminen. (Lammi-Taskula & Bardy, 2009, 60-64.)

2.2 Lapsiperheiden hyvinvointi Utajärven kunnassa

Utajärven kunnassa ollaan kiinnostuneita kuntalaisten hyvinvoinnista. Kunnan strategiaan on kirjattu kunnan tehtäväksi turvata asukkailleen ja sidosryhmilleen laadukkaat ja oikein kohdennetut palvelut sekä vahvistaa elinvoimaa, asukkaiden hyvinvointia ja kestäväää kehitystä alueellaan. Yksi kunnan visioista on luoda edellytykset onnelliselle elämälle. (Utajärven kunnan strategia 2013, viitattu 30.3.2014.) Utajärvellä rakennetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta (hyte), jonka tavoitteena on luoda pysyvät rakenteet, vahvistaa kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, kaventaa terveyseroja, tukea terveellisiä elintapoja, lisätä päätöksen tekemisen prosessissa ennakoarvioinnin käyttämistä sekä lisätä työhyvinvointia. Utajärven kunnassa pyritään osallistamaan kunnan asukkaita hyvinvoinnin edistämiseen.

Esimerkiksi hyten suunnitelmaan vuosille 2013 - 2014 on kirjattu tavoitteeksi kuntalaisten osallisuus. Osallisuutta mitataan kaiken ikäisten kuntalaisten osallistumisaktiivisuudella (Utajärven hyten suunnitelma 2013 - 2014, viitattu 30.3.2014.) Kunnassa työstedään myös uutta kuntastrategiaa, jossa kuntalaisten terveyden edistäminen on vahvassa asemassa (Utajärven kunnan www-sivut, viitattu 30.3.2014.)

Utajärven kunnan vuoden 2012 hyvinvointikertomuksen mukaan kuntalaisten kokemus hyvinvoinnin tilasta on hyvä sillä 69 % koki voivansa hyvin, kiitettävästi tai erinomaisesti arviointihetkellä. Tärkeimpinä hyvinvointia lisäävinä palveluina vuonna 2012 koettiin liikunta- ja vapaa-ajanpalvelut sekä terveyspalvelut. Lapsiperheiden osalta hyvinvointikertomuksessa todetaan päivähoitopalveluiden toimivan hyvin, lapsiperhetyötä tekevien järjestöjen ja seurakunnan kerhojen toimivan aktiivisesti ja perhetyöhön resursoidun hyvin. Toisaalta lastensuojelun asiakasmäärät ovat kasvussa. (Utajärven kunnan hyvinvointikertomus 2012, 42, 45.)

2.3 Lapsiperheiden palveluiden kehittäminen

Lasten ja perheiden palveluissa pyritään tuen tarpeen varhaiseen tunnistamiseen ja tuen oikea-aikaiseen ajoittamiseen. Tukea lapsille ja heidän vanhemmilleen tarjotaan terveyttä ja hyvinvointia edistävien ja ongelmia ennaltaehkäisevien sekä korjaavien palvelujen avulla. Lasten ja perheiden osallisuuden vahvistuminen, oikeus osallistua omaan arkeen ja tulla kuulluksi ovat keskeisiä palveluja ja toimintaa ohjaavia periaatteita. Lasten ja perheiden tarpeista ja näkökulmista lähtevä palvelujen suunnittelu edellyttää palvelujen järjestäjiltä keskinäistä yhteistoimintaa. Asiakslähtöisten palvelujen kehittäminen edellyttää tietoa palvelujen tarpeesta ja palautetta palvelujen käyttäjiltä. (Perälä, Salonen, Halme & Nykänen, 2011, 17-21.)

Kunnat satsaavat lapsiin ja lapsiperheisiin paljon erilaisin palveluin; kuten neuvola, päivähoito, opetus ja kouluterveydenhuolto. Näiden palvelujen toimivuus on erityisen tärkeää, koska niiden ylläpitäminen maksaa. Hyvin toimivat palvelut lisäävät hyvinvointia, kun taas puolestaan huonosti toimivat palvelut rasittavat lasta, perhettä ja luovat kustannuksia ilman toivottavaa vaikutusta. Onnistunut arki on lapsen ja nuoren kehityksen kulmakivi ja heidän vanhempiansa tukeminen vahvistaa lapsen kehitystä ja samalla niitä luonnollisia ryhmiä joihin lapsi kuuluu. (Hastrup, Pelkonen, Heinämäki, Kekkonen, 2013, 18-19.)

Lasten ja lapsiperheiden auttamisen tulisi tapahtua arjessa ja sen tulisi olla osa perustyötä (Mäkelä, 2013, 20). Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehitysohjelman Kasteen osaohjelma Lasten Kaste – hankkeissa kantavana ajatuksena on ollut lasten ja nuorten tukeminen ensisijaisesti heidän luonnollisessa kehitysympäristössään. Kasvu ja kehitys tapahtuvat vuorovaikutuksellisisissa ihmissuhteissa vanhempien, muiden aikuisten sekä toisten lasten ja nuorten kanssa kodeissa, päivähoitossa, koulussa ja vapaa-ajan ympäristöissä. Yhteisöllinen tuki ja pitkäaikaiset ihmissuhteet edistävät hyvinvointia ja terveyttä, ehkäisevät sosiaalisia ja mielenterveydellisiä ongelmia ja syrjäytetyksi tulemista. (Hastrup, 2013, 23.)

Erityispalvelujärjestelmät eivät voi ottaa tällä hetkellä jatkuvassa kasvussa olevaa asiakasmäärää hoitaakseen ilman rajua kustannusten nousua. Keino muuttaa tätä kehityssuuntaa on vahvistaa ehkäisevien ja perustason hoitavien palveluiden vaikuttavuutta, ehkäisy on halvempaa kuin hoitaminen. Useissa kunnissa lasten, nuorten ja perheiden palveluita ei suunnitella toimiviksi yhteinäisiksi kokonaisuuksiksi vaikka kunnat voisivat säästää sijoittamalla lasten ja perheiden tukemiseen. Varhaiset vanhemmuutta ja lasten oppimista ja sosiaalisuutta tukevat toimet ovat kansainvälisesti arvioituna parhaita investointeja. (Mäkelä, 2013, 20-21.)

2.4 Käyttäjälähtöinen kehittämistyö

Osallistavia menetelmiä käyttämällä pyrimme käyttäjälähtöiseen kehittämistyöhön, jossa kehittäjinä oli utajärveläisiä lapsiperheitä sekä Utajärven kunnan työntekijöitä jotka työskentelevät lapsiperheiden kanssa. Käyttäjälähtöinen innovaatiotoiminta luo uudenlaisen keskusteluareenan kunnan ja kuntalaisten välillä. Käyttäjälähtöisessä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa käyttäjä nostetaan yhdeksi toimijaksi vuorovaikutteiseen kehittämistyöhön. Käyttäjät osallistuvat palvelun kehittämistyöhön tuomalla kehittämisideoita, toteuttamalla niitä sekä antamalla palautetta. Käyttäjät toimivat palvelun käytön asiantuntijoina, tuovat esiin havaitsemiaan epäkohtia ja kehittävät niihin myös ratkaisuja. Halusimme hyödyntää käyttäjälähtöistä kehittämistyötä, koska siihen oli mahdollista osallistua kaikkien kuntalaisten iästä, sukupuolesta ja koulutustasosta riippumatta. Kehittämistyöhön osallistuvilta käyttäjiltä ei vaadita mitään erityisosaamista tai -asiantuntemusta, vaan heidän kokemuksensa palvelun käyttämisestä ja sen toimivuudesta ovat sitä arvokasta tietoa, joka halutaan ottaa mukaan kehittämistyöhön. (Heikkanen & Österberg, 2012, 6; Jäppinen & Sallinen 2012, 12.)

Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamiskeinojen kehittämistarpeet nousevat käynnistyneestä kuntauudistuksesta ja yleisestä demokratian tilasta. Kuntauudistus haastaa nykyisen edustuksellisen järjestelmän toimivuuden kuntakoon suurentuessa. Käyttäjälähtöinen kehittäminen on nostettu vahvasti esille myös Työ- ja elinkeinoministeriön innovaatio-ohjelmassa. Käyttämällä kuntien erilaistuviin toimintaympäristöihin soveltuvia innovaatioita ja ratkaisuja ovat kuntien palvelut ja laadukas elinympäristö mahdollista turvata kestäväällä tavalla koko maassa. Käyttäjien osallistuminen palveluiden kehittämiseen myös nopeuttaa palveluiden polkua ideasta markkinoille ja säästää näin ollen aikaa ja rahaa. (Jäppinen & Sallinen 2012, 5; Pasila 2013, viitattu 2.6.2014.)

Käyttäjälähtöisyys kuntapalveluissa tarkoittaa asukkaiden tarpeista lähtevää palvelujen kehittämistä sekä kehittämisen painopisteen siirtämistä tuottajakeskeisyydestä käyttäjälähtöisyyteen. Uusi laaja-alainen innovaatiopolitiikka tukee eri politiikkasektoreiden (sosiaali- ja terveys, koulutus, tietoyhteiskunta, energia, liikenne, alueiden kehitys) uudistumista innovaatiotoiminnan keinoin ja se korostaa politiikkasektoreiden ja strategisesti johdetun julkisen innovaatiotoiminnan yhteistyön tärkeyttä. Yksi neljästä kehittämislinjauksesta on käyttäjälähtöisyys. (Jäppinen & Sallinen 2012, 8.)

2.5 Käyttäjälähtöisyyden mahdollisuudet julkisten palvelujen uudistamisessa

Viime vuosikymmeninä tasaisesti jatkunut talouskasvu on mahdollistanut sen, että pystymme jatkuvasti parantamaan elintasoamme ja aineellista hyvinvointiamme lisäämällä julkisia palveluja. Teollisuuden ja kapitalismin nousu johtivat myös liberalistiseen ideologiaan ja pessimistiseen ihmiskuvaan, jonka seurauksena tuotanto erkaantui yhteiskunnallisesta ja inhimillisestä kontekstista. Yritykset ja organisaatiot mallinnettiin tehtaiden tuotantolinjojen ja tilaaja-tuottaja -mallin mukaan. Tämän seurauksena ihmisistä tuli tuotantokoneiston osia, joiden arvoa alettiin mitata numeroissa suhteessa heidän tekemänsä työn rahalliseen hyötyyn. Palvelut alettiin nähdä pelkkinä kulutushyödykkeinä. (Kurronen 2013, 28.)

Edellä kuvattu palvelujen tuottamisen malli ei enää kohtaa ihmisten tarpeita ja lisäksi talouskasvu on tullut tiensä päähän. Valtioiden ja kuntien velkaantuvat kiihtyvällä vauhdilla. Samalla yhteiskuntien kohtaamat haasteet muuttuvat ja sosiaaliset tarpeet kasvavat. Väestö ikääntyy, työikäisten määrä vähenee, valtion verokertymä kutistuu ja ihmisten keskittyminen kaupunkikeskuksiin aiheuttavat lisääntyviä paineita julkisten palveluiden tuottamiseen ja rahoittamiseen.

Myös yhteiskunnalliset ongelmat, kuten esimerkiksi pitkäaikaissairaudet, sosiaalinen epätasa-arvo ja ympäristöuhat ovat kasvussa. Nykyinen politiikka ja nykyiset valtarakenteet ovat kyvyttömiä vastaamaan näihin muuttuviin olosuhteisiin, koska niitä ei ole suunniteltu tällaisten laaja-alaisten ja monimutkaisten ongelmien ratkaisemiseen. (Tuulaniemi 2011, 279; Kurronen 2013, 28.) Muuttuvan yhteiskunnan ja sen monenlaisten ongelmien vuoksi halusimme kehittämistyösämme hyödyntää käyttäjälähtöistä palvelujen kehittämistä, jotta saisimme tuotettua nykyaikaisia ja käyttäjien odotuksia vastaavia palveluratkaisuja tai toimintamalleja.

Julkiset palvelut perustuvat ylhäältä - alas -malliin, joissa ei keskitytä ongelmien ennaltaehkäisyyn, vaan jossa vastuu ongelmien ratkaisemisesta annetaan ammattilaisten käsiin. Lisäksi julkisten palvelujen vuorovaikutussuhteet ovat hajanaisia ja lyhyitä, vaikka todellisuudessa yhteiskunnallisten ongelmien ratkaiseminen vaatisi oikeita ihmissuhteita ja pitkän aikavälin sitoutumista. Yleistyvien pitkäaikaissairauksien on ennustettu nostavan sairaanhoidon kustannuksia merkittävästi, jos terveyspalvelujen tuottamisen malliin ei saada muutosta. Tulevaisuuden haasteet julkisella puolella ovat niin suuret, ettei kehittämässä ole varaa olla hyödyntämättä palvelumuotoilua. (Tuulaniemi 2011, 285; Kurronen 2013, 28.)

Suomessa erityisiä haasteita asettaa yksi Euroopan raskaimmista julkisista sektoreista. Kunnilla on lakimääräisesti tiettyjen palvelujen tuotantovastuu, kuten esimerkiksi terveydenhuollon ja perusopetuksen. Kunnallisalan kehittämissäätiön teettämässä selvityksessä, jossa tarkastellaan kuntien innovaatiojärjestelmää, todetaan Suomen kuntien olevan rakenteellisessa lukossa. Tämä viittaa nykyiseen tilanteeseen eli kunnat ovat kyvyttömiä etsimään rakenteellisia uudistuksia, joilla palveluja järjestettäisiin. Palvelun tarpeet kasvavat, mutta valtion normiohjaus ja resurssien puute eivät anna kunnille mahdollisuuksia vastata paikallisiin haasteisiin. Myöskään uudistumishalukkuutta ei ole kunnissa tarpeeksi. Julkisella sektorilla kuitenkin olisi hyvät mahdollisuudet tuottaa parempia palveluja asiakkailleen. Olemassa olevia palveluja olisi mahdollista kehittää palvelumuotoilun menetelmien sekä myös innovoida täysin uusia palveluratkaisuja. (Tuulaniemi 2011, 279-280; Kurronen 2013, 28-29.)

Palvelumuotoilu tarjoaa julkisen sektorin innovoinnin avuksi yhteisen niin sanotun sanakirjan, joka mahdollistaa toisten ryhmittymien tuottaman tiedon tulkitsemisen. Yhteistä ymmärrystä luodessa on otettava lähtökohdaksi se, että missä tahansa organisaatiossa eri toimijoiden tulkinnat samasta asiasta voivat olla hyvinkin erilaisia.

Palvelun tuottajan on lisäksi ymmärrettävä asiakkaiden tarpeita ja pystyttävä yhdistämään tämä tietämys omiin pyrkimyksiinsä ja mahdollisuuksiinsa. (Kurronen 2013, 34.)

Palvelumuotoilun keinoin voidaan parantaa julkisten palvelujen käyttäjälähtöisyyttä sekä hyödyntää sidosryhmien tietämystä. Palvelumuotoilu mahdollistaa dialogin prosessiin osallistuvien tahojen välillä. Muotoilun työkalujen ja metodien avulla voidaan minimoida tulevaisuutta koskevien linjausten riskejä, koska palvelumuotoilussa nopeiden kokeilujen avulla voidaan testata ja muotoilla riskit pois ennen palvelun varsinaista käyttöönottoa. Palvelumuotoilun työkalut auttavat tunnistamaan kuntalaisten todellisia palvelutarpeita ja vastaamaan niihin. Näin ollen käytössä olevat resurssit osataan käyttää tehokkaammin ja näin ollen parantaa palvelujen tuloksellisuutta. Osallistamalla palvelun käyttäjä palvelun kehittämistyöhön varmistetaan palvelun sopivuus ja tämän osaltaan parantaa palvelun tehokkuutta. Palvelun käyttäjän osallistuminen kehittämistyöhön parannetaan käyttäjän vaikuttamismahdollisuuksia sekä lisätään vuorovaikutusta ja avoimuutta palvelun tuottajan ja palvelun käyttäjän välillä. Avoimuus voi lisätä luottamusta palvelun tuottajan ja kuntalaisen välillä. (Kurronen 2013, 34-35.)

3 PROJEKTIN SUUNNITTELU

3.1 Palvelumuotoilu

Viime vuosien aikana perinteiseltä palvelujen kehittämiseltä on vallannut alaa palvelumuotoilu, jossa palvelun käyttäjät osallistuvat kehittämistyöhön. Palvelun käyttäjät haastetaan keräämään tietoa ja kertomaan palvelukokemuksistaan. Palvelumuotoilun menetelmin on mahdollista tulkita ja löytää suunnittelun lähtökohdiksi asiakkaan tiedostamattomia sekä piileviä tarpeita, joita ei välttämättä pystytä haastatteluiden ja kyselylomakkeiden avulla havaitsemaan. Palvelumuotoilu ja sen innovatiiviset menetelmät toimivat työkaluna suunniteltaessa, testatessa ja arvioidessa uusia palvelumalleja. Palvelumuotoilu tarjoaa uudenlaisen systeemisen työkalun uusien palvelujärjestelmien luomiseksi virallisten ja epävirallisten organisaatioiden sekä kansalaisten välillä. (Miettinen 2011, 21; Jäppinen & Sallinen 2012, 9.)

Palvelumuotoilu auttaa palveluiden tuottajia havaitsemaan palveluidensa strategiset mahdollisuudet liiketoiminnassa, kehittämään jo olemassa olevia palveluita ja innovoimaan täysin uusia palveluita. Palvelumuotoilu ei välttämättä ole uusi innovaatio, vaan enemmän tapa yhdistää vanhoja asioita uudella tavalla. Kehittämistyössämme pyrimme saamaan aikaan uuden palvelun tai toimintamallin, jossa olisi tarvittaessa mahdollista yhdistyä julkisen sektorin ja yksityisen sektorin tai kolmannen sektorin palvelun. (Tuulaniemi 2011, 24.)

Palvelumuotoilu on osa laajempaa ilmiötä, jossa tuotekehitysprosessin painopiste on siirtynyt uusien ideoiden muokkaamiseen yhdessä asiakkaiden kanssa tehdyn luovan työn pohjalta. Palvelumuotoilu yhdistää kulttuurisen, inhimillisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen alueet. Palvelumuotoilussa muotoilualan menetelmien käyttäminen toimii tärkeänä linkkinä eri toimijoiden välillä. Ideat voidaan kuvata visuaalisesti esimerkiksi kuvakertomuksien, piirrosten tai videoiden avulla. Tällä tavalla palvelun kehittäjien on helpompaa ymmärtää, että mistä palvelussa on kysymys ja miten se toimii. (Miettinen 2011, 21-22.)

Palvelu voi tarjota ainutlaatuisen kilpailuedun silloin, kun sitä ei voi kopioida eikä sitä ole saatavilla mistään muualta. Tutkimukset osoittavat, että muotoilua käyttävät ja siihen panostavat yritykset menestyvät keskimäärin paremmin, kuin muotoilua vähän tai ei lainkaan hyödyntävät yritykset.

Vaikka näyttöä muotoilun hyödyllisyydestä tuntuu olevan, niin silti sen käyttäminen yrityksissä on kansainvälisestikin katsottuna suhteellisen vähäistä. Palvelua suunniteltaessa jaetaan asiakkaan ja suunnittelijan kanssa kesken tietoa, toimintaympäristön tuntemusta sekä historian ymmärtämistä. Palvelumuotoilu haastaa palvelun tuottajat ja muotoilijat työskentelemään asiakkaiden kanssa, joten työssä tarvitaan uusia työmenetelmiä. Käyttäjälähtöisyys on ollut melko itsestään selvää jo aiemminkin, mutta palvelumuotoilu vaatii vielä tiiviimpää yhteistyötä asiakkaan ja palvelun tuottajan välillä molempien osapuolten osallistuessa palvelun kehittämistyöhön. (Koivisto 2007, 26; Miettinen 2011, 22-23.)

Iteraatio eli toistuva suunnittelu ja yhteissuunnittelu ovat prosesseja, jotka ovat tunnusomaisia palvelumuotoilulle. Iteraatio perustuu suunnitteluratkaisujen kehittämisen, kokeilemisen ja tulosten arvioinnin toistuvaan prosessiin. Näin suunnitteluratkaisut kehittyvät koko ajan lisää ja saadaan nopeasti käsitys siitä, että onko palvelu mahdollinen ja toimiva. Palvelumuotoilussa hyödynnetään aktiivisesti käyttäjälähtöisten suunnitteluratkaisujen kehittämistä sekä testaamista. Palvelumuotoilu on luovan ongelmanratkaisun periaatteita noudatteleva prosessi, jossa on neljä vaihetta: ymmärtäminen ja kontekstin kartoittaminen, asiakkaan profilointi, suunnitteluratkaisujen tuottaminen ja arviointi. (Miettinen 2011, 23; Tuulaniemi 2011, 112, 126.)

Palveluratkaisujen tutkimisvaiheessa tunnistetaan palvelujärjestelmään vaikuttavia tekijöitä, käyttäjien kokemuksia ja tarpeita palvelun suhteen. Kehittämistyössämme meidän osuutemme on pitkälti tätä palveluratkaisujen tutkimisvaihetta, koska haluamme tunnistaa palvelujärjestelmään vaikuttavia tekijöitä ja saada selville utajärveläisten lapsiperheiden kokemuksia ja tarpeita palvelun suhteen. Tutkimisvaihe vaihe luo pohjan seuraavalle vaiheelle, jossa tuotetaan ideoita ja tehdään yhteissuunnittelua käyttäjien kanssa parhaan mahdollisen palveluratkaisun tuottamiseksi. Arviointi-vaiheessa käytetään palvelusta tehtyjä koemalleja ja arvioidaan niitä käyttäen hyväksi olemassa olevaa strategiaa, palveluvalikoimaa sekä toteutetaan asiakastutkimusta, jossa haetaan tietoa mahdollisen palvelun käyttämisestä. Toteutus-vaiheessa viedään testattu palvelu käytäntöön. Tämä vaatii organisaation prosessien tuntemusta, koulutusta ja mahdollisesti erilaisia tietoteknisiä ratkaisuja. (Miettinen 2011, 33.)

Yhteissuunnittelun prosessi mahdollistaa sen, että asiakas rakentaa yhdessä palvelun tuottajan kanssa palvelukokemuksen, joka sopii hänen tarpeisiinsa ja toimintaympäristöönsä. Asiakas muokkaa palvelua osana palvelukokemustaan. Palvelun tuottajan ja asiakkaan yhteistyöllä on mahdollista saada aikaan erittäin innovatiivisia lopputuloksia. (Miettinen 2011, 25.)

3.2 Osallistavat menetelmät

Osallistavat menetelmät voivat olla hyvinkin erilaisia; ne voivat olla ohjaajan työkalu tai väline ryhmätoiminnassa työskenneltäessä kohti yhteistä tavoitetta. Meidän kehittämistyössä osallistavilla menetelmillä pyrittiin kohti yhteistä tavoitetta eli innovoimaan uusia toimintatapoja helpottamaan Utajärveläisten lapsiperheiden arkea ja parantamaan heidän hyvinvointiaan. (Kansan Sivistystyönliitto 2005, 2.)

Osallistavilla menetelmillä pyrimme luomaan ryhmien keskuuteen positiivista ilmapiiriä, nostamaan ryhmien energiatasoa sekä lisäämään ryhmän jäsenten välistä luottamusta. Menetelmien avulla pyrimme antamaan ihmisille mahdollisuuden ilmaista itseään muutenkin kuin puhumalla ja näin laskemaan kynnystä osallistua annettuun tehtävään. Osallistavia menetelmiä käyttämällä kaikilla ryhmän jäsenillä on mahdollisuus osallistua, toiminta on monipuolisempaa ja yhteisiin tavoitteisiin pääseminen on helpompaa. (Kansan Sivistystyönliitto 2005, 2.)

3.2.1 Aivoriihi

Aivoriihi on kehittämismenetelmä, jota voidaan käyttää työkaluna ryhmässä tai yksilötyössä. Tavoitteena on löytää ratkaisu ongelmaan tuottamalla spontaanisti paljon ideoita. Aivoriihen (Brainsforming) on tehnyt tunnetuksi Alex Faickney Osborn vuonna 1953 teoksessa Applied Imagination. (Lupton 2011,16.)

Aivoriihi on erittäin tunnettu ideointimenetelmä, jonka tavoitteena on päästä mahdollisimman vapaaseen ”ideointihuumaan”, jolloin erilaiset kokemukset ja näkökulmat saadaan hyödynnettyä. Aivoriihen tavoitteena oli tuottaa mahdollisimman paljon ideoita. Aivoriihen onnistumista auttaa avoin ja rento ilmapiiri, jossa on tilaa kaikenlaisille ideoille, myös tavallisuudesta poikkeaville. (Kansan Sivistystyönliitto 2005, 12-13; Itella, 15.)

Aivoriihikokouksella on vetäjä ja noin 5-12 hengen muodostama ryhmä, joka ideoi ratkaisua ongelmaan tai tilanteeseen, jonka toivottaisiin olevan toisin. Tottumattomat ideoijat eivät välttämättä löydä ryhmässä heti uusia ideoita. Suuren ryhmän etu on, että kaikki sitoutuvat ratkaisuun, koska ovat olleet itse mukana ideoimassa sitä. Toisaalta suuressa ryhmässä on myös helppo vetäytyä taka-alalle. Sen vuoksi ryhmän vetäjän on oltava herkkä aistimaan ryhmän ongelmia ja ohjaamaan työskentelyä haluttuun suuntaan. (Luovan ongelmanratkaisun työtavat, viitattu 1.6.2014.)

Aivoriihen vetäjä kirjaa kaikki ideat ja huolehtii, ettei ideointivaiheessa arvioida ideoita. Ideoiden analyysiin ja arviointiin olisi hyvä varata aikaa myöhemmin, jolloin ideoita karsitaan ja valitaan parhaimmat sekä toteuttamiskelpoisimmat ideat. Kaikenlaiset ideat ovat tervetulleita eikä niiden tarvitse olla heti toteuttamiskelpoisia. Mahdottomat ideat irrottavat ryhmää irti perinteisestä ajattelusta. Ryhmän vetäjä huolehtii, että ideoita tuotetaan paljon ja ideoinnin keskeisiä periaatteita onkin, että määrä korvaa laatua. Jos ideoita on paljon, niin on todennäköisempää, että joukossa on myös toteuttamiskelpoisia ideoita. On tärkeää, että kaikki ideat kirjataan, koska kaikki ideat ovat arvokkaita ja ryhmän vetäjä voi ohjata ryhmäläisiä parantelemaan jo keksittyjä ideoita sekä yhdistelmään syntyneitä ideoita. (Luovan ongelmanratkaisun työtavat, viitattu 1.6.2014.)

3.2.2 Tulevaisuuden muistelu

Tulevaisuuden muistelu on osallistava menetelmä ja ratkaisukeskeinen kehittämistyökalu, jossa keskitytään menneisyyden sijasta tulevaisuuteen ja ongelmien sijasta voimavaroihin. Tulevaisuuden muistelun lähtökohtana ovat tulevaisuuteen suuntaavat kysymykset, joiden pohjalta yhteistä keskustelua käydään. Tulevaisuuden muistelu sopii hyvin tilanteisiin, joissa pyritään löytämään ongelmiin ratkaisu. (Tulevaisuuden muistelu, viitattu 5.4.2014.)

Tulevaisuuden muistelun avulla pyrimme tukemaan kuntalaisia ilmaisemaan omia tarpeitaan ja kartoittamaan heidän mielikuviaan kehitettävästä asiasta (Heikkanen & Österberg 2012, 13). Tulevaisuuteen mennään, jotta voidaan tarkastella niitä tekoja ja sitä tukea, jotka mahdollistivat tilanteen parantumisen. Saaduista ajatuksista ja ideoista laaditaan toimintasuunnitelma, jonka kirjuri kirjaa ylös. (Sos-web 2013, Tulevaisuuden muistelu). Tulevaisuuden muistelun tavoitteena on myös johdattaa osallistujat omakohtaisten tekojen ja koetun / saadun tuen äärelle. Tavoitteena on, että osallistujat hahmottavat toiminnallisen näkökohdan sekä ymmärtävät yksilön vastuunkannon merkityksen. (Tulevaisuuden muistelu, viitattu 5.4.2014.)

Stakesin Verk -ryhmässä on tutkittu ennakoitdialogeja eli Tulevaisuuden muistelu -palaverien vaikuttavuutta asiakkaan näkökulmasta verkstopalaverien ja palaverimenetelmien kehittämistä varten. Stakesin tutkimuksessa tulevaisuuden muisteluun osallistuneille kerrottiin, että ajassa siirytään eteenpäin ja eläydytään aikaan, joka on puolen vuoden tai vuoden kuluttua. Palaverin dialogi oli aloitettu kysymällä haastateltavilta vuorotellen: *"Vuosi on kulunut ja asiat ovat perheessä aika hyvin. Miten ne ovat sinun kannaltasi? Mikä sinua silloin ilahduttaa?"* Kukin sai vuorollaan kertoa oman henkilökohtaisen kokemuksensa tulevasta ajanjaksosta. (Kokko 2006,1, 79.)

Useat haastateltavat kertoivat, että lähitulevaisuuden tavoitteet ja hyvä tilanne oli helppo löytää, joillekin taas tulevaisuudesta käsin puhuminen tuntui haasteelliselta. Eri ajassa eläminen, tulevaisuudesta asioista puhuminen ikään kuin tapahtuneina asioina sekä ajatusten kääntäminen tulevaisuudesta käsin muistelemiseksi vaati lähes kaikilta haastatelluilta ponnisteluja. Tutkimuksessa kysymys hyvästä tulevaisuudesta oli osallistujille täysin odottamaton ja myös yllättävän vaikea. Kysymys sekoitti täysin perinteisen ajattelutavan. Useat haastatelluista kokivat, että olisi ollut helpompi ajatella ensin menneisyyttä ja nykyisyyttä ja vasta sen jälkeen keskittyä tulevaisuuteen. Vastaajat kokivat myös vuoropuhelun ensimmäisen puheenvuoron käyttämisen vaikeimmaksi, eivät tieneet, että millaisia asioita voi ja kannattaa tuoda esille. (Kokko 2006, 80-82.)

Joistakin haastatelluista tulevaisuuden muistelu tuntui aluksi kaukaiselta ja jopa leikkimieliseltä tilanteelta käsitellä vakavaa tilannetta. Tulevaisuuden muistelu jätti kuitenkin myös voimakkaita mielikuvia ja visioita siitä, että millainen olisi hyvä tilanne ja antoi mieleenpainuvan kokemuksen. Kysymys sai pohtimaan, että mitä haluaa elämältä ja valoi toiveikkuutta, että asioihin olisi mahdollista saada muutosta. (Kokko 2006, 83.)

3.3 Projektin aloitus

Tarve lloa perheille projektille nousi lokakuussa 2012 Utajärvellä tehdystä haastattelututkimuksesta lapsiperheille, joka tehtiin osana valtakunnallista SOHVI-hanketta. SOHVI on kaksivuotinen hanke, joka toteutettiin ajalla 1.3.2012 - 28.2.2014. Hankkeen tarkoituksena oli kerätä hyvinvoinnista kertovaa kokemustietoa eri asiakas- ja kansalaisryhmiltä. Tämän tiedon pohjalta ja neljän eri hallintokunnan (sosiaali- -terveys, liikunta ja kulttuuriala) yhteistyönä suunnitellaan uusia palvelukokonaisuuksia. (Sosiaaliportti 2013, viitattu 15.2.2014.)

Haastattelututkimuksen tuloksia esiteltiin Utajärven kuntatoimijoille maaliskuussa 2013. Haastattelututkimusten vastuksissa toistui huolipuhe: huoli toimeentulosta, terveydestä, työpaikasta, ajan riittävydestä, arjen sujuvuudesta, sosiaalisten suhteiden toimivuudesta, vanhemmuuden riittävydestä sekä huoli oman itsensä kadottamisesta arjen pyörytykseen. Kyselyn perusteella Utajärvelle kaivattiin apua arkisiin asioihin, kuten lasten kuljettamiseen harrastuksiin sekä apua lastenhoitoon. Lisäksi kaivattiin sosiaalisia kontakteja, harrastusmahdollisuuksia, etenkin niin sanottuja matalan kynnyksen liikuntaryhmiä ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia aikuisten kesken.

Näiden tulosten pohjalta alettiin suunnitella projektia, jonka tehtävänä olisi ideoida ja suunnitella asiakaslähtöisesti uutta toimintakokonaisuutta tai palvelumallia utajärveläisten lapsiperheiden hyvinvoinnin parantamiseksi.

3.4 Projektin resurssit

Resurssi on yleinen nimitys tavoitteellisessa toiminnassa tarvittaville voimavaroille. Arkikielessä resurssi on usein henkilötyön synonyymi, mutta termi kattaa henkilövoimavarojen lisäksi myös esimerkiksi toiminnassa tarvittavat toimitilat, materiaalit ja rahoituksen. (Suomen projekti-instituutti, viitattu 5.4.2014.)

Projektin henkilöresurssit saimme Oulun seudun ammattikorkeakoulusta ja Utajärven kunnalta. Projektissa keskeisessä asemassa olivat Oulun seudun ammattikorkeakoulun SKJ2SY-opiskelijaryhmän opiskelijat, jotka osallistuivat projektin suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Projektimme yhdistettiin osaksi opiskelijaryhmän projektiopintoja. Projektin suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin osallistuivat myös Oulun seudun ammattikorkeakoulun opettajat, jotka olivat mukana SOHVI-hankkeessa. Heiltä saimme ohjausta projektin eri vaiheissa sekä ohjausta ja apua käytännön toteutuksessa. Henkilöresursseja saimme lisäksi Utajärven kunnalta. He osallistuivat myös projektiin sen eri vaiheissa, auttoivat tilaisuuden markkinoinnissa, käytännön järjestelyissä sekä projektimme aineiston keräämisessä. Ideointi-illan mainoksen visuaaliseen suunnitteluun saimme apua Oulun seudun ammattikorkeakoulun viestintäpalveluista.

Rahoitus projektiin saatiin SOHVI-hankkeesta sekä Oulun seudun ammattikorkeakoululta. SOHVI-hanke kuuluu Euroopan sosiaalirahaston osarahoittamaan opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnalliseen kehittämisohjelmaan Innovaatio- ja osaamisjärjestelmien kehittäminen. Rahoittava viranomainen on Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Lisäksi hankkeen rahoittamiseen osallistuvat hankkeeseen osallistuvat ammattikorkeakoulut. (Sosiaaliportti 2012, viitattu 15.2.2014.)

Tilan ideointi-illan toteuttamista varten saimme Utajärven kunnalta. Tilaisuuden toteuttamiseen osallistuneet opiskelijat ja opettajat kulkivat paikan päälle yhteiskyydeillä, joihin saatiin rahallinen korvaus SOHVI-hankkeesta. Projektin toteuttamiseen tarvittavat laitteet ja materiaalit saimme Oulun seudun ammattikorkeakoululta sekä Utajärven kunnalta. Tarvittavia materiaaleja olivat lähinnä tulostuspaperit sekä erilaiset kartongit, joita tarvitsimme projektiin liittyvien materiaalien

tulostamiseen ja ideointi-illan eri pisteiden toteuttamiseen ja havainnollistamiseen. Projektissa tarvittavia laitteita oli kopiokone, tulostin, cd-soitin ja fläppitaulu, joista osan saimme lainata Oulun seudun ammattikorkeakoululta ja osan Utajärven kunnalta.

3.5 Projektin riskienhallinta

Projektia suunnitellessamme pohdimme sen mahdollisia riskejä ja kuinka tulisimme varautumaan riskeihin tai ennaltaehkäisemään mahdollisia projektin riskitekijöitä. Jaoimme riskitekijät luokkiin tekniset riskit, aikataululliset riskit, taloudelliset riskit, organisaatioon ja henkilöstöön liittyvät riskit, vastuunjakoon ja valtuutuksiin liittyvät riskit, tiedonkulkuun liittyvät riskit, ulkopuolisiin toimijoihin ja asiakkaaseen liittyvät riskit, ympäristöön ja luonnonolosuhteisiin liittyvät riskit ja hankkeen toteutumisympäristöön liittyvät riskit. (Virtanen 2000, 141-144). Projektimme mahdolliset riskit ja riskien hallinta ovat esitelty alla olevassa taulukossa.

TAULUKKO 1. Projektin mahdolliset riskit ja riskien hallinta

	Mahdolliset riskit	Riskien hallinta
Tekniset riskit	<ul style="list-style-type: none"> • Äänentoisto ei toimi • Valaistus • Ovien lukitukset/hälyttimet 	<p>-Opiskelijat menevät paikan päälle hyvissä ajoin valmistelemaan tapahtumaa ja testaamaan äänentoiston</p> <p>-Opiskelijat menevät paikan päälle hyvissä ajoin valmistelemaan tapahtumaa ja testaamaan valaistuksen</p> <p>-Paikalla on alusta loppuun seurakunnan edustaja joka tietää miten ovien lukitukset ja hälyttimet toimivat</p>
Aikataululliset riskit	<ul style="list-style-type: none"> • Riittääkö työn ohella opiskelevien aika valmistella omaa työpistettään riittävästi <ul style="list-style-type: none"> • Riittääkö mainostamiselle varattu aika • Riittääkö opiskelijoita joka pisteelle • Riittääkö 2 tunnin kokonaisaika tapahtumassa 	<p>-Hanke esitelty ja tehtävät jaettu ensimmäisillä lähiopetuspäivillä</p> <p>-Ryhmien työpajoja työstetään lähiopetuspäivillä ennen tapahtumaa</p> <p>-Mainos suunniteltu ja toimitettu Utajärven kunnalle 4 viikkoa ennen viimeistä ilmoittautumispäivää</p> <p>-Ryhmäläiset on jaettu ryhmiin tasaisesti</p>

		<p>-Tarvittaessa pyydetään lisätyövoimaa perusopintojen opiskelijoista</p> <p>-Aikataulusta pidetään kiinni. Tapahtuma aloitetaan aikataulun mukaisesti, aikaa seurataan kellosta ja projektipäälliköt huolehtivat että ryhmät siirtyvät pisteeltä toiselle aikataulun mukaisesti</p>
Taloudelliset riskit	<ul style="list-style-type: none"> • Runsas/vähäinen osanotto tapahtumaan • Tapahtumassa tarvittavan materiaalin hankkiminen • Kyselylomakkeiden kopiointi 	<p>-Tapahtumaan on ennakoilmoittautuminen, jotta tiedetään varata riittävästi mutta ei liikaa materiaalia, sekä kahvia ja iltapalaa osallistujille</p> <p>-Projektiryhmiä pyydetään ilmoittamaan hyvissä ajoin mitä tarvikkeita he suunnitelmansa mukaan tarvitsevat</p> <p>-Tapahtumassa käytetään useita erilaisia kyselylomakkeita, ne tulee saada projektiryhmiltä ajoissa, jotta ne ehditään tulostaa/kopioida.</p> <p>Ilmoittautuminen tapahtumaan, ei kopioida/tulosteta liikaa materiaalia</p>
Organisaatioon ja henkilöstöön liittyvät riskit	<ul style="list-style-type: none"> • Pääseekö tapahtumaan paikalle riittävästi opiskelijoita ohjaamaan ryhmiä • Sairastapaukset • Ajan käyttö tapahtumassa 	<p>-Projektiryhmät sopivat keskenään ketkä ryhmistä tulevat paikalle tapahtumaan</p> <p>-Sairaustapauksista pyydetään ilmoittamaan mahdollisimman hyvissä ajoin</p> <p>-Tapahtumassa on paikalla opettajia joita voidaan tarvittaessa pyytää avuksi vetämään ryhmiä</p> <p>- Tapahtuma aloitetaan aikataulussa ja projektinjohtajat seuraavat aikaa kellosta ja huolehtivat että pysytään aikataulussa</p>
Vastuunjakoon ja valtuutuksiin liittyvät riskit	<ul style="list-style-type: none"> • Kaikki projektiryhmäläiset ymmärtävät tapahtuman merkityksen, kulun ja oman roolinsa • Tapahtuman materiaalien hankinta / Tapahtumapaikalle kuljettaminen • Lapsiparkkiin ei riittävästi 	<p>-Hyvä tiedottaminen projektin sisällä sähköpostitse, Optimassa ja lähiopetustunneilla</p> <p>-Projektinjohtajat kokoavat ryhmien materiaalityrpeet ja toimittavat listan opettajalle. Kuljettamisesta sovitaan etukäteen kuka tuo paikalle mitä</p>

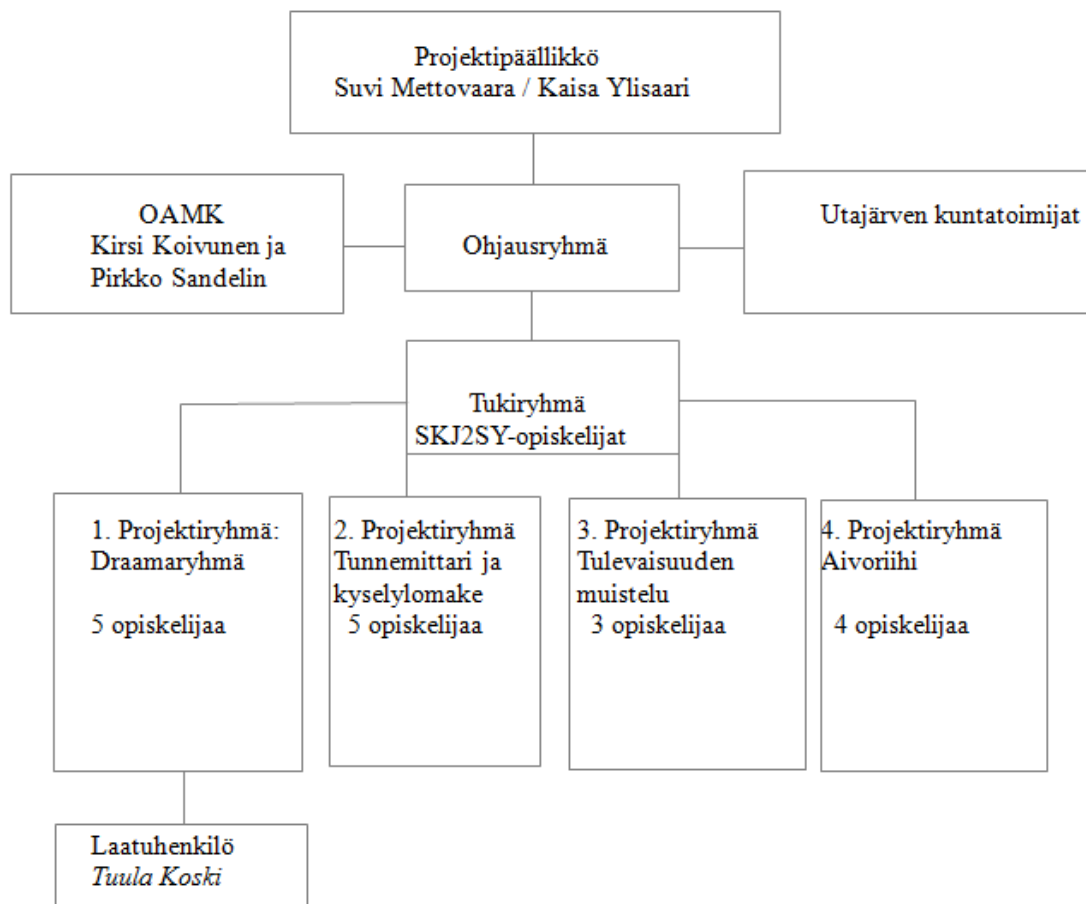
	opiskelijoita SKJ2SY ryhmästä	-Lapsiparkkiin hankitaan apu-voimaa perusopiskelijoista
Tiedonkulkuun liittyvät riskit	<ul style="list-style-type: none"> • Utajärven kunnan – koulun välinen tiedonkulku • Opettajien – projektinjohtajien välinen tiedonkulku: • Projektinjohtajien – projektin työntekijöiden välinen tiedonkulku: • Mainostaminen ja kuntalaisille tiedottaminen: 	<p>-Projektinjohtajat huolehtivat että kunta on tietoinen miten projekti etenee</p> <p>-Opettajat tiedottavat ja ohjaavat projektinjohtajia säännöllisesti sähköpostitse, Optimassa, lähiopetuspäivillä ja tarvittaessa ylimääräisissä tapaamisissa</p> <p>-Projektinjohtajat tiedottavat projektiryhmille säännöllisesti sähköpostitse, Optimassa ja lähiopetuspäivillä</p>
Ulkopuolisiin toimijoihin ja asiakkaaseen liittyvät riskit:	<ul style="list-style-type: none"> • Utajärven kunta huolehtii mainostamisesta • Utajärven kunta huolehtii illan tarjoilusta • Seurakunnan tilat • Riittääkö ilmoittautumisaika • Ajan käyttö tapahtumassa • Liian paljon / liian vähän osallistujia 	<p>-Tapaaminen kunnan edustajien kanssa 8.10.13 varmistetaan että mainos on laitettu eteenpäin</p> <p>-Tapaaminen kunnan edustajien kanssa 8.10.13 varmistetaan mitä sovittiin kahviteluista ja lasten iltapalasta</p> <p>-Projektinjohto varmistaa seurakunnan kanssa että tilat ovat kunnossa ja edelleen käyttökuntoiset</p> <p>-Projektinjohtajat huolehtivat että pysytään aikataulussa</p> <p>-Projektinjohtajat laativat varasuunnitelman sekä siihen tilanteeseen että osallistujia on paljon tai hyvin vähän</p>
Ympäristöön ja luonnonolosuhteisiin liittyvät riskit:	Tapahtuma järjestetään syksyllä, huonot sääolosuhteet voivat vaikuttaa kuntalaisten halukkuuteen saapua paikalle	-Riittävä mainostaminen
Hankkeen toteutusympäristöön liittyvät riskit:	<p>Tapahtuma järjestetään seurankuntatalolla → rajoittaako osallistujia</p> <p>Sähkökatkos tai muut rakennuksen käyttöön vaikuttavat tekniset riskit</p> <p>Matka Oulusta Utajärvelle (rengasrikko, onnettomuus)</p>	<p>-Mainos suunnitellaan niin että se on osoitettu, ja houkuttaa kaikkia kuntalaisia mukaan tapahtumaan</p> <p>-Projektipäälliköt varmistavat tilojen kunnan Utajärven seurakunnalta ennen tapahtumaa</p> <p>-Matkaan varataan riittävästi aikaa, mennään paikalle hyvissä ajoin ja tapahtumassa on paikalla on varahenkilöstöä yllättävien tilanteiden varalta</p>

3.6 Projektin organisaatio ja johtaminen

Projektin projektipäällikköinä toimivat Oulun seudun ammattikorkeakoulun opiskelijat Suvi Mettovaara ja Kaisa Ylisaari. Projektipäällikköjen tehtävänä on huolehtia projektin aikataulusta ja projektiin liittyvästä tiedottamisesta. Projektipäällikköiden tehtävänä oli myös projektin suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Lisäksi he kirjoittavat projektista loppuraportin opinnäytetyönään.

Projektin ohjausryhmään kuuluivat Oulun seudun ammattikorkeakoulun yliopettajat Kirsi Koivunen ja Pirkko Sandelin sekä Utajärven kunnan hyvinvointivastaava, kouluterveydenhoitaja sekä Utajärvellä vapaa-aikapalveluja tuottava henkilö. Ohjausryhmän tehtävänä oli seurata projektisuunnitelman toteutumista, ohjata toimintaa projektipäätöksen mukaisesti sekä tukea ja kehittää hankkeen toteutumista. Lisäksi ohjausryhmän tehtäviin kuului seurata ja ohjata hankkeen sisällöllisten tavoitteiden toteutumista ja tiedottaa hankkeen tuloksista projektin päättymisen jälkeen. Ohjausryhmä osallistui projektin arviointiin projektin eri vaiheissa. (Hallintoviranomaisen ohje 2008, 3-4.)

Projektin tukiryhmään kuuluivat Oulun seudun ammattikorkeakoulun SKJ2SY-opiskelijaryhmän projektiopintoihin osallistuneet opiskelijat. Heistä muodostettiin neljä projektiryhmää joista jokaisella oli oma tehtävänsä projektissa. He olivat tärkeä osa projektia, koska olivat mukana projektin käytännön toteutuksen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Projektin laatua oli varmistamassa myös Oulun seudun ammattikorkeakoulun lehtori Tuula Koski, joka osallistui ideointiillan sisällön ohjaamiseen.

KUVIO 1. Projektioorganisaatio

3.7 Projektin viestintä ja raportointi

Olimme suunnitelleet Utajärvellä pidetystä Iloa Perheille Ideointi-illasta mainoksen, jota käyttäen Utajärven kunta markkinoi tilaisuutta. Tilaisuutta markkinoitiin utajärveläisille lapsiperheille sekä utajärveläisten lapsiperheiden kanssa työskenteleville työntekijöille ja lapsiperheiden asioiden päätöksentekoon osallistuville henkilöille. Markkinointiin käytettiin sähköpostia ja lisäksi mainoksia vietiin paikkoihin, joissa lapsiperheiden oletettiin asioivan. Lisäksi mainos julkaistiin kerran Utajärven paikallisessa lehdessä.

Projektin aikana käytimme ulkoiseen ja sisäiseen viestintään sähköpostia. Olimme sähköpostitse yhteydessä Utajärven yhteyshenkilöihin, projektiin osallistuvien Oulun seudun ammattikorkeakoulun opettajien ja SKJ2SY-opiskelijaryhmän opiskelijoiden kanssa projektin eri vaiheissa. Sisäiseen viestintään käytimme lisäksi koulumme sähköistä oppimisympäristöä Optimaa ja SKJ2SY-opiskelijaryhmän lähiopetuspäiviä.

Pidimme ohjausryhmän välikokouksen lokakuussa 2013 ennen tapahtumaa. Kokouksessa käytiin läpi ideointi-illan sisältöä ja projektiryhmien suunnitelmia sekä arvioitiin, että onko projekti pysynyt aikataulussaan ja ollaanko menossa kohti asetettuja tavoitteita. Ohjausryhmän kokouksessa esiin tulleiden kehittämiseidoiden pohjalta muokkasimme tapahtuman ohjelmaa ja projektiryhmät omia osuuksiaan. Projektin väliraportointi toteutettiin ohjausryhmän välikokouksessa suullisesti ja kokouksen sihteeri kirjoitti kokouksesta pöytäkirjan.

Tapahtuman toteutumisen jälkeen pidettiin joulukuussa 2013 projektin loppukokous. Kokouksessa käytiin läpi ideointi-illan alustavia tuloksia sekä arvioitiin projektin onnistumista. Kokouksen sihteeri kirjoitti kokouksesta pöytäkirjan. Projektipäälliköt kirjoittivat projektista opinnäytetyönään loppuraportin. Projektin lopputuloksista kirjoitettiin myös lyhyt artikkeli, jota voidaan käyttää esimerkiksi Utajärven paikallislehdessä projektin tuloksista tiedottamiseen. Utajärven kunnan työntekijöiden vastuulle jää projektin tulosten hyödyntäminen jatkossa.

4 PROJEKTIN TOTEUTUS

SOHVI-hankkeen Utajärven osaprojektin suunnittelu aloitettiin huhtikuussa 2013. Projektin käytännön toteutus tapahtui lokakuussa 2013 ja projekti päätettiin joulukuussa 2013. Työ projektin parissa jatkui vielä projektin päättämisen jälkeen projektipäälliköillä ja ohjausryhmällä projektista kirjoitettavan loppuraportin osalta.

4.1 Projektin aloitusvaihe

Projektin toteuttamisesta päätettiin 29.4.2013 Utajärven kunnan talolla pidetyssä kokouksessa, johon osallistuivat Oulun seudun ammattikorkeakoulun opettajia ja opiskelija, sekä Utajärven kunnan työntekijöitä jotka työskentelevät utajärveläisten lapsiperheiden kanssa. Silloin päätettiin, että tulnaisiin järjestämään ideointi-ilta, johon kutsuttaisiin utajärveläisiä lapsiperheitä, järjestöjä, yhdistyksiä sekä lapsiperheiden kanssa työskenteleviä työntekijöitä. Suunniteltiin, että yhdessä lapsiperheiden ja heidän kanssaan työskentelevien työntekijöiden kanssa tulnaisiin ideoimaan palvelu- tai toimintamalli lapsiperheiden arkea helpottamaan. Palvelun tai toimintamallin ei välttämättä tarvitsisi olla täysin uusi, vaan mahdollista olisi, että jo jotakin jo olemassa olevaa palvelua tulnaisiin täydentämään. Ideointi-illan päivämääräksi päätettiin 2.10.2013. Seuraavan kokouksen päivämääräksi sovittiin 27.8.2013, jossa oli tarkoituksena vielä tarkemmin suunnitella tulevan ideointi-illan sisältöä ja siihen liittyviä järjestelyjä.

4.1.1 Projektin suunnittelu yhdessä Utajärven kuntatoimijoiden kanssa

27.8.2013 Utajärven kunnantalolla järjestettyyn kokoukseen osallistui Oulun seudun ammattikorkeakoulun opettajia ja opiskelijoita, sekä Utajärven kunnan työntekijöitä, jotka työskentelevät utajärveläisten lapsiperheiden kanssa. Kokoukseen osallistuneet olivat edelleen sitä mieltä, että tarve ideointi-illalle on. Ideointi-illan toteuttamispäivää tosin päädyttiin siirtämään hieman, jotta jäisi riittävästi aikaa sen suunnitteluun ja valmistelemiseen. Ideointi-illan päivämääräksi päätettiin 31.10.2013 klo 18 - 20.

Kokouksessa Utajärven työntekijöille esitettiin ajatus myös siitä, että ideointi-ilta yhdistettäisiin osaksi Oulun seudun ammattikorkeakoulun SKJ2SY-opiskelijaryhmän projektiopintoja ja kaikki kyseisen opintojakson opiskelijat tulisivat osallistumaan ideointi-illan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Projektipäälliköiksi valittiin SKJ2SY-opiskelijaryhmän opiskelijat Suvi Mettovaara ja Kaisa Ylisaari.

Kokouksessa syntyi sellainen ajatus, että tulevassa ideointi-illassa voisi esittää aiemmin tehdyn kyselytutkimuksen tuloksia draaman muodossa ja tällä tavoin myös johdatella ideointi-iltaan osallistuvia illan teemaan. Sisältöä suunniteltiin sen verran, että ideointi-illassa noudatetaan palvelumuotoilun periaatteita ja siellä tulisi olemaan erilaisia innovointipisteitä, joissa ideointi-iltaan osallistuvat kiertäisivät ryhmissä. Päätettiin, että projektin johtajat tekevät ideointi-illasta mainoksen, jonka avulla kutsutaan ihmisiä tilaisuuteen, mutta Utajärven yhteyshenkilö vastaa tapahtuman markkinoinnista ja mainoksen jakamisesta sekä ilmoittautumisten vastaanottamisesta. Myös sopivaa tilaa tilaisuuden toteuttamiseen mietittiin ja päädyttiin siihen, että seurakuntatalo voisi olla tilana sopiva ja myös saatavilla tähän tarkoitukseen. Päätettiin myös, että ideointi-illassa tulisi olemaan lastenhoitopalvelu, johon tilaisuuteen osallistuvat voisivat jättää lapsensa tilaisuuden ajaksi. Oletettiin, että tällainen palvelu madaltaisi kynnystä osallistua tilaisuuteen, kun lastenhoitokin on siksi aikaa järjestetty. Utajärven kunnan puolesta tulisivat tilaisuuden tarjoilut: kahvitarjoilu aikuisille ja pieni iltapala lapsille.

4.1.2 Projektin johtajien ja projektiryhmien valmistautuminen ideointi-iltaan

5.9.2013 projektin johtajat kokoontuivat suunnittelemaan ideointi-illan sisältöä ja mainosta. Ilta alkaisi draamaryhmän esityksellä, jossa siis esitettäisiin aiemmin tehdyn haastattelututkimuksen tuloksia lyhyiden draamaesitysten muodossa. Draamaesitysten jälkeen ideointi-iltaan osallistuvilta kerättäisiin tunnemittari, jossa saataisiin tietoa siitä, että mitä osallistujat ovat mieltä haastattelututkimuksen tuloksista. Ideointi-illassa aineistoa tulisimme keräämään osallistavia menetelmiä, aivoriiheä sekä tulevaisuuden muistelua käyttämällä sekä kyselylomakkeen avulla, joka tulisi sisältämään määrällisiä ja laadullisia kysymyksiä sekä avoimia ja monivalintakysymyksiä.

Päätettiin, että SKJ2SY-opiskelijaryhmä tulitisiin jakamaan viiteen projektiryhmään: 1. "Lapsiparkkiryhmä", 2. Draamaryhmä, 3. Aivoriihi-ryhmä, 4. Tulevaisuuden muistelu -ryhmä ja 5. Tunnemittari ja kyselylomake -ryhmä. Jokaisessa ryhmässä tulisi olemaan 4-5 opiskelijaa.

Yhden ryhmän vastuulle tulisi siis ideointi-illan lastenhoitopalvelu sekä virikkeiden järjestäminen lapsille. Yhden projektiryhmän vastuulla olisivat draamaesitykset, joilla kuvataan aiemmin tehdyn haastattelututkimuksen tuloksia. Yksi projektiryhmistä vastaisi ideointipisteestä, jossa ideointimenetelmänä käytettäisiin aivoriieheä ja yksi ryhmistä vastaisi ideointipisteestä, jossa käytettäisiin menetelmänä tulevaisuuden muistelua. Yksi projektiryhmä saisi tehtäväkseen tunnemittarin laatimisen ja huolehtia kyselylomakkeiden täyttämistä tilaisuuden aikana. Kyselylomake oli valmiiksi laadittu Oulun seudun ammattikorkeakoulun opettajien Kirsi Koivusen ja Kirsi Jokisen toimesta. Samassa tapaamisessa aloimme luonnostelmaan myös tilaisuuden mainosta ja ensimmäisen ohjausryhmän kokouskutsua, joka pidettäisiin 8.10.2013.

SKJ2SY opiskelijaryhmän lähiopetuspäivillä 9. ja 10.9.2013 ideointi-illan suunnitelma esiteltiin opiskelijaryhmälle. Opiskelijaryhmästä muodostui loppujen lopuksi neljä projektiryhmää: 1. Draamaryhmä, 2. Aivoriiehi-ryhmä, 3. Tulevaisuuden muistelu -ryhmä ja 4. Tunnemittari ja kyselylomake -ryhmä. Lastenhoitopalvelun toteuttamiseen päätimme pyytää apua Oulun seudun ammattikorkeakoulun hoitotyön opettajalta ja opiskelijoilta sillä ajatuksella, että he järjestäisivät tilaisuuden lastenhoitopalvelun ja virikkeitä lapsille. Lähiopetuspäivillä projektiryhmät alkoivat työstää omia osuuksia projektissa. Projektiryhmien suunnitelmia hiottiin myös lokakuun lähiopetuspäivien aikana sekä koko syksyn ajan Optimassa olleen keskustelualustan kautta.

Projektipäälliköt tapasivat ennen ideointi-illan toteuttamista useita kertoja syksyn 2013 aikana. Tapaamisten aikana suunniteltiin tarkemmin ideointi-illan kulkua ja illan juontoa, tehtiin arviointipiste ideointi-iltaan, laadittiin ohjausryhmien kokouskutsuja ja arviointilomakkeita sekä valmisteltiin tilaisuuden mainosta. Ideointi-illan nimeksi tuli ”Iloa perheille ideointi-ilta”. Mainoksen (liite 1) viimeisteli Oulun seudun ammattikorkeakoulun viestintäpalvelut ja se saatiin valmiiksi ja jaettavaksi 3.10.2013. Pidimme ennen tilaisuuden toteuttamista yhteyttä Utajärven yhteyshenkilöön tilaisuuden järjestelyihin ja tarvittaviin materiaaleihin liittyvissä asioissa sekä tilaisuuden markkinointia ja ilmoittautumisia koskevissa asioissa. Lisäksi syksyn aikana oli useita tapaamisia Oulun seudun ammattikorkeakoulun SOHVI-hankeeseen osallistuvien opettajien kanssa sekä yhteydenpitoa sähköpostin tai Optiman välityksellä.

Ohjausryhmän kokous 8.10.2013

Ensimmäinen ohjausryhmän kokous pidettiin 8.10.2013. Kokoukseen oli kutsuttu OAMK:n SOHVI-hankeeseen osallistuvat opettajat, SKJ2SY-projektiointoihin osallistuvat opiskelijat sekä Uta-

järven kuntatoimijoita. Kokouksessa asetettiin projektin ohjausryhmä, johon valittiin kolme Utajärven kuntatoimijaa sekä Oulun seudun ammattikorkeakoulun opettajat Kirsi Koivunen ja Pirkko Sandelin. Lisäksi kokouksessa esiteltiin projektin tavoitteet sekä käytiin läpi projektiryhmien suunnitelmien sisältöä. Sovimme myös, että seuraava ohjausryhmän kokous tulisi pitämään 9.12.2013, jolloin olisi tarkoitus arvioida ideointi-illan onnistumista, tavoitteiden saavuttamista sekä esitellä ideointi-illan alustavia tuloksia

4.2 Projektin toteutusvaihe

Iloa Perheille Ideointi-ilta toteutettiin Utajärven seurakuntatalolla torstaina 31.10.2013. Ennen tilaisuuden aloittamista pidimme tilaisuuden kaikkien järjestäjien kesken lyhyen neuvottelun. Koska oli tiedossa, että osanottajia tilaisuuteen tulee vähän, niin päätimme, että osa tilaisuuden järjestäjistä lähtee tilaisuuden avaamisen ja draamaesitysten jälkeen Utajärven taajaman alueelle haastattelemaan ihmisiä ja keräämään vastauksia kyselylomakkeisiin suuremman aineiston saamiseksi. Kyselylomakkeiden kanssa matkaan lähti kaiken kaikkiaan kuusi henkilöä; draamaryhmän opiskelijat, toinen projektipäällikkö ja yksi ohjausryhmän jäsen.

Paikalla tilaisuudessa oli 14 osallistujaa, joista suurin osa oli Utajärven kunnan tai seurakunnan edustajia. Lapsiperheiden edustajia paikalla oli neljä, joista kaksi edusti sekä lapsiperheitä, että kuntaa. Lapsia ideointi-illassa ei ollut mukana, joten lastenhoitopalvelun järjestäminen olisi ollut tarpeetonta. Ideointi-ilta eteni suunnitellun ohjelman mukaisesti. Tilaisuuden avasi Utajärven lasten ja nuorten toimikunnan puheenjohtaja, jonka jälkeen projektipäälliköt toivottivat vielä tilaisuuteen osallistujat tervetulleiksi sekä esittelivät illan ohjelman. Ilta jatkui draamaryhmän esityksillä, joiden jälkeen osallistujat täyttivät tunnemittarin (liite 2). Tämän jälkeen osallistujat jaettiin kahteen ryhmään ja he kiersivät ideointi-illan kolme pistettä.

Tulevaisuuden muistelussa osallistujat johdateltiin tulevaisuuteen, kahden vuoden päähän nykyhetkestä, rauhallisen musiikin soidessa taustalla. Ryhmäläisiltä kerättiin ideoita kolmen vuoropuhelukysymyksen avulla: 1. Kerro / ideoi, mitä itse olet tehnyt tämän myönteisen kehityksen eteen? 2. Kerro / ideoi, mitä teitte yhdessä muiden lapsiperheiden kanssa tämän myönteisen kehityksen eteen? 3. Kerro / ideoi, miten kolmas sektori, esimerkiksi järjestöt tai seurakunta, pystyi auttamaan teitä? Syntyneet ideat kirjattiin muistiin.

Aivoriihi-pisteellä teemana oli toiveiden tynnyri. Ryhmäläiset johdateltiin aiheeseen seuraavasti: ”Täällä te voitte esittää omia toiveita ja ideoita kunnan palveluista, jotta teidän arki sujui paremmin Utajärvellä. Toki voitte tuoda myös niitä asioita esille, jotka ovat jo hyvin”. Ryhmäläisille esitettiin kysymys: ”Anna ideoita kunnan hyvinvointipalveluiden parantamiseksi tai tuo asioita esille, jotka ovat jo hyvin”. Tämän kysymyksen pohjalta osallistujat kirjasivat ideoita omenan muotoisille kartongeille, jotka kerättiin toiveiden tynnyriin.

Ideointi-illan kolmannella pisteellä osallistujat täyttivät kahvitarjoilun kera kyselylomakkeen, jossa oli sekä laadullisia, että määrällisiä kysymyksiä (liite 4). Tämän jälkeen osallistujat kävivät vielä ideointi-illan arviointipisteellä, jossa saivat arvioida illan pisteitä ja antaa palautetta illan sisällöstä. Lopuksi tilaisuus päätettiin loppusanoilla.

Saimme mukavasti kerättyä materiaalia, jota tuli tunnemittareiden muodossa, ideointi-pisteiltä ja täytettyinä kyselylomakkeina. Tilaisuuden aikana saimme kerättyä kyselylomakkeita yhteensä 26 kappaletta. Jotta saisimme vielä lisää materiaalia, niin päätimme, että Utajärven kunnan hyvinvointivastaava jakaa vielä tilaisuuden jälkeen kyselylomakkeita Utajärvellä, muun muassa päiväkoteihin ja neuvolaan. Sovimme, että aikaa lomakkeiden täyttämiseen olisi vielä kaksi viikkoa. Kaiken kaikkiaan kyselylomakkeita palautui yhteensä 52 kappaletta.

4.3 Projektin lopetusvaihe

SOHVI-hankkeen Utajärven osaprojekti päätettiin projektin toisessa ohjausryhmän kokouksessa, joka pidettiin 9.12.2013. Kokoukseen osallistuivat projektipäälliköt, projektin ohjausryhmän kolme jäsentä, projektiryhmät sekä Utajärven kunnan työntekijöitä ja seurakunnan edustajia. Kokouksessa käytiin läpi ideointi-illan alustavia tuloksia sekä projektiryhmät ja ohjausryhmä antoivat oman arvionsa projektista. Lisäksi kokouksessa mietittiin, että miten ideointi-illan tuloksia tulotaisiin hyödyntämään jatkossa.

4.4 Kerätyn aineiston analysointi

Kerättyä aineistoa analysoimme laadullisin ja määrällisin menetelmin. Laadullisin menetelmin analysoitiin aivoriihen ja tulevaisuuden muistelun tuloksia ja kyselylomakkeen avoimia osioita. Määrällisin menetelmin puolestaan analysoitiin kyselylomake.

Kaksi menetelmää yhdistämällä saimme monipuolista tietoa siitä millaisena Utajärven kunnan asukkaat näkevät nykyisen tilanteen sekä uusia ideoita siitä kuinka Utajärven kunnan lapsiperheiden hyvinvointia voitaisiin heidän itsensä mielestä parantaa ja lisätä.

Määrällisessä tutkimuksessa tutkittavaa ilmiötä selitetään tilastollisen yleistyksen avulla, eli tutkimuksen tutkimusotoksen perusteella muodostetaan kyseistä populaatiota koskevia väittämiä ja päätelmiä, ja tiivistetään tutkimusaineistossa olevaa informaatiota ymmärrettävämpään ja tulkittavampaan muotoon. Tilastollinen tutkimus on empiiristä tutkimusta, jossa aineisto analysoidaan tilastollisia analyysimenetelmiä käyttäen, tavoitteena löytää tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä säännönmukaisuuksia ja todentaa eri ilmiöiden välisiä suhteita (Tähtinen, Laakkonen & Broberg, 2011, 12, 16).

Laadullinen tutkimus auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta ja selittämään sen käyttäytymisen ja päätösten syitä. Siinä rajoitutaan pieneen määrään tapauksia, mutta ne pyritään analysoimaan mahdollisimman tarkasti. Selvittämällä kohderyhmän arvot ja asenteet tai tarpeet ja odotukset saadaan tarpeellista tietoa esimerkiksi erilaisten kehittämishankkeiden pohjaksi. Laadullinen tutkimus sopii hyvin toiminnan kehittämisen ja vaihtoehtojen etsimisen tutkimiseen. (Heikkilä, 2001, 16). Laadullisen aineiston keruumuotoina meillä olivat aivoriihi ja tulevaisuuden muistelu, jotka ovat osallistavia menetelmiä, joissa aineistoa kerätään ryhmäkeskustelun muodossa.

4.4.1 Määrälliset menetelmät

Määrällisen osuuden perusjoukko oli Utajärveläiset lapsiperheet, otannaksi oli alun perin suunniteltu tilaisuuteen saapuvia lapsiperheitä, mutta otannan kokoa oli vaikea määrittellä etukäteen, koska ei ollut tiedossa minkä verran ihmisiä tilaisuuteen saataisiin. Käytännössä jouduimmekin kehittämään varasuunnitelman suuremman otoksen saamiseksi, eli vastauksia kyselylomakkeeseen lähdettiin keräämään Utajärven kunnan keskustasta sekä lomakkeita jätettiin kuntaan jaettavaksi. Otanta oli siis lähinnä yksinkertaista satunnaisotantaa.

Kyselylomaketta oli kaksi erilaista versiota, ja tilaisuudessa oli pääasiassa kunnan edustajia, joten analysoimme molemmat versiot erikseen.

Kaksi erilaista kyselylomaketta, sekä se että osa vastauksista on kunnan edustajilta kerätty, saattoi vääristää kyselyn tuloksia, kun tavoitteena oli nimenomaan saada tietoa kuntalaisten viihtyvyydestä, tyytyväisyydestä asuinalueeseen, palveluista, vaikutusmahdollisuuksista sekä avun käyttämisestä arjessa sekä sen merkityksestä vastaajille. Tutkimuksen otoksen valintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota, sillä se vaikuttaa tulosten yleistettävyyteen ja luotettavuuteen ratkaisevasti. Otoksen tulisi vastata mahdollisimman kattavasti perusjoukkoa, koska otantatutkimuksessa on tarkoitus tehdä perusjoukkoa koskevia päätelmiä (Tähtinen, Laakkonen & Broberg, 2011, 13). Aineiston analysointia varten veimme kyselyn ja vastaukset Webropol -ohjelmaan, jossa saimme tulokset taulukoitua, tutkittua ja analysoitua. Webropolista saimme myös kuviot ja taulukot raporttiin (Webropol, viitattu 22.5.2014).

4.4.2 Laadulliset menetelmät

Laadullista aineistoa keräsimme osallistavilla menetelmillä, eli aivoriihen ja tulevaisuuden muistelun avulla, sekä kyselylomakkeen avoimilla kysymyksillä. Analysoimme tulokset induktiivisen sisällönanalyysin avulla. Keräsimme jokaisesta aineiston keräyspisteestä saadut ideat yhteen, eli aivoriihen toiveiden omenapuun omenoissa esitetyt toiveet, tulevaisuuden muistelun aikana kerätyt ideat sekä kyselylomakkeiden avoimista kysymyksistä nousseet ajatukset. Luokittelimme ne ja etsimme eri aineistoista yhteneväisyyksiä sekä samoja ideoita, ja oman ryhmänsä muodostivat erilaiset ideat. Samanlaiset merkityksen muodostivat oman kokonaisuutensa, ja siitä erottuvat jäsenyivät muihin kokonaisuuksiin (Tuomi & Sarajärvi 2012, 102). Tutkimuksen tarkoituksena oli löytää Utajärven kunnalle ja sen asukkaille uusia ideoita keinoista joilla edistää lapsiperheiden hyvinvointia, joten ideoiden luokittelu ja kirjaaminen oli tärkeää. Analyysissa pyritään nimeämään, käsitteellistämään tai kerronnallisesti yleistämään esitetyt kuvaukset (Tuomi & Sarajärvi 2012, 102).

5 ILOA PERHEILLE -PROJEKTIN TULOKSET

5.1 Aivorihi ja tulevaisuuden muistelu

Aivoriihen sekä tulevaisuuden muistelun tuloksista kävi ilmi keskenään hyvin samantyyllisiä asioita, vaikka näkökulma innovointipisteissä oli eri. Aivoriihessä perheiden hyvinvoinnin edistämistä tarkasteltiin siltä kannalta mitä itsestä ulkopuoliset tahot voisivat tehdä, ja tulevaisuuden muistelussa keskityttiin siihen kuinka kuntalaiset itse voisivat toimia oman ja läheisten perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Sekä aivoriihessä että tulevaisuuden muistelussa saatiin ideoita kuntaan, kolmanteen sektoriin, vapaaehtoistoimintaan ja omaan toimintaan liittyen. Molemmissa innovointipisteissä otettiin positiivinen lähestymistapa asiaan, ja ohjattiin osallistujia niin, että tarkoituksena ei ollut mahdollisissa negatiivisissa asioissa vellominen vaan positiivisten asioiden ja kehittämiskohteiden tunnistaminen.

5.1.1 Kuntaa ja kolmatta sektoria koskevat tulokset

Aivoriihen yhtenä osana oli listata omassa kunnassa jo olemassa olevia positiivisia asioita. Listatuna oli Utajärven kunnan toimintaan liittyviä asioita, kuten toimiva päivä-hoito, perusopetus ja terveystalvelut. Myös kunnan panostaminen ennaltaehkäisevään työhön oli mainittu, sekä kunnan veroprosentin sopivuus. Näiden lisäksi mainittiin kolmannen sektorin toimintaan liittyviä asioita kuten hyvät harrastusmahdollisuudet, vapaaehtoisjärjestöjen olemassaolo ja niiden toimivuus sekä kerhotoiminta. Elinympäristönsä kuntalaiset olivat myös tyytyväisiä ja hyvinä puolina listattiin muun muassa kylän rauhallisuus asuinympäristönä, sekä puhdas luonto.

Lapsiperheiden hyvinvoinnin kehitysideoiksi Utajärven kunnalle nousi sekä hyvin käytännöllisiä ideoita, että hieman ehkä sellaisenaan haastavammin toteutettavissa olevia ideoita, joista kunnassa voidaan ottaa vinkkiä, viedä ajatusta eteenpäin, ja kehittää uusia ideoita. Käytännön ideoita Utajärven kunnan lapsiperheiden hyvinvoinnin lisäämiseksi olivat esimerkiksi leikkipuistojen ajantasaistaminen, koulumummotoiminnan jatkaminen, perhepäivähoitajien lisääminen ja koulukuraattorin kokoaikaistaminen. Useaan kertaan illan aikana tuli ilmi kotiavun lisäämisen tarve. Läsnaolijat toivoivat kotiavun lisäämistä niin, että se olisi ilmaista ja käytettävissä kaikenlaisille perheille. Aivoriihen kehitysideoissa mainittiin myös siivousapu pientä korvausta vastaan, joten osa kuntalaisista olisi halukas myös maksaman vähän jos tällainen palvelu olisi käytössä.

Kotihoidon kuntalisän käyttöönottoa toivottiin useaan kertaan. Henkilökohtainen avustaja kehitysvammaisille, ja muillekin avun tarvisijoille mainittiin. Avustajalla voisi olla useampia avustettavia, ja hän olisi kunnan työntekijä. Kodin arkea helpottavana käytännönläheisenä ideana esitettiin myös että olisi paikka josta voisi ostaa valmista tavallista kotiruokaa.

Erilaista toimintaa sekä kunnan, että kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyönä oli listattu useaan palautteeseen. Mainittuna olivat esimerkiksi musiikkileikkikoulun ja taideilmaisun järjestäminen, muksuparkin järjestäminen, kaikille avoin vanhempainkoulu sekä avoin varhaiskasvatuskerho jonka ohjaajana toimisi lastentarhanopettaja. Näiden avulla saataisiin lapsille ja perheille yhteisiä harrastuksia, ja vanhemmille mahdollisuus saada omaa aikaa tai tukea lastensa kasvatustyöhön. Tarve perheiden yhdessä viettämisen ajan tukemiseen näkyy vastauksissa; toivottiin lisää tapahtumia lapsiperheille, myös sellaisia mihin voisi osallistua perheiden isovanhemmat. Osassa palautteita mainittiin myös että lapsiperheille ei ole riittävästi kohtaamispaikkoja. Lasten vanhempien toisiinsa tutustuminen koetaan tärkeänä, ja se lisäisikin yhteisöllisyyden tunnetta kuntalaisten välillä. Toimintojen kuten esimerkiksi kerhojen järjestämistä myös kuntakeskuksen ulkopuolelle eli syrjäkylille toivottiin.

Kuntalaisten ääntä toivottiin saatavan kuuluville. Ehdotettiin asiakasraatia jossa kuntalaiset saisivat esittää toiveita. Asiakasraadin edustaja voisi mennä esimerkiksi Mannerheimin lastensuojelu-liiton (MLL) kahvilaan kerran kuukaudessa kuulemaan paikalla olijoiden ajatuksia ja toivomuksia. Vastaava toimintamalli on jo toivojan mukaan käytössä joissain Oulunkaaren kunnissa.

Toiveina esitettiin myös lapsiperheiden asumiseen liittyviä asioita kuten edullisten asuntojen saatavuuden lisääminen, sekä suurempien vuokra-asuntojen lisääminen. Julkisten tilojen osalta toivottiin homeettomia tiloja, sekä perhekeskusta jossa kaikki perheiden palvelut kuten; neuvola, lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö, lastensuojelu ja järjestöt, olisivat saatavilla yhdestä paikasta. Myös neuvontaa toivottiin lisää, eli paikkaa josta saisi esimerkiksi tietoa siitä mitä ja millaista apua, sekä mistä sitä voi pyytää ja saada kunnalta tai kolmannelta sektorilta. Avun pyytämiseen ja saamiseen liittyen mainittiin myös se, että pitäisi päästä irti kaavoista ja säännöistä, apu ei saisi jäädä kiinni pykälästä. Kunnallisten palveluiden työntekijöillä tulisi olla varaa joustaa kehittääkseen palveluitaan asiakkaiden palvelu- ja avuntarpeita vastaaviksi. Yhdessä aivoriihen toiveiden omenoista mainittiin myös se että Utajärven kunnasta löytyisi työtä kaikille haluaville työikäisille kuntalaisille.

Osa kuntaa koskevista ideoista ja listatuista positiivisista asioista olivat ristiriitaisia keskenään. Näiden suhteen olisi hyvä pohtia mistä ristiriitaisuudet johtuvat. Onko asioista tiedottamista syytä parantaa jollain tavalla, ovatko kuntalaiset jossain mielessä eriarvoisessa asemassa tai vastaako tarjonta kysyntään. Yksi tällainen asia oli kerhotoiminnan määrä. Osassa toiveista esitettiin kerhotoiminnan lisäämistä, mutta se oli myös listattuna positiivisiin asioihin, ja nimenomaan niin että kunnassa on tarjolla ”runsaasti kerhotoimintaa”. Eikö tieto kerhoista tavoita lapsia ja heidän perheitään, onko niissä päällekkäisyyksiä tai onko tarjolla tarpeeksi monipuolisesti kerhotoimintaa?

Lapsiperheiden koti-avun tarve ja avun lisääminen tuli toiveissa vahvasti esiin molemmissa ryhmissä sekä kyselylomakkeiden avoimissa osissa, mutta positiivisiin asioihin oli listattu ”*lapsiperheiden kotipalvelu on hyvä asia kunnassamme*”. Millaista kotiapua on tarjolla ja millaisille perheille? Onko kotiapua rajattu niin että sitä saa vain sosiaalisista syistä ja perheet joissa ei ole ongelmia ovat sen ulkopuolella? Onko se liian kallista tavallisille lapsiperheille? Kunnan, seurakunnan ja järjestöjen yhteistyö on mainittu positiivisessa palautteessa, mutta aivoriihen toiveiden omenassa mainitaan ”*yhteistyö yli rajojen (MLL, srk, kunta)*”. Jääkö kunnan, seurakunnan ja kolmannen sektorin yhteistyö näkymättömäksi kuntalaisille? Onko eri toimijoiden toiminnassa päällekkäisyyksiä? Lapsiperheille järjestettävät tapahtumat listataan positiivisena asiana, mutta niitä toivotaan kuitenkin lisää. Ehkä tapahtumia järjestetään, mutta tiedottaminen ei toimi toivotulla tavalla, tai kuntalaiset ovat jostain muusta syystä passiivisia eivätkä osallistu tapahtumiin vaikka niitä olisikin. Mistä passiivisuus johtuu? Mitä sille voitaisiin tehdä?

5.1.2 Kuntalaisten oma toiminta lapsiperheiden hyvinvoinnin lisäämiseksi

Tulevaisuuden muistelu – ideointipisteessä lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämistä lähestyttiin siltä kannalta, että mitä kuntalaiset itse voisivat tehdä oman hyvinvointinsa lisäämiseksi, vaikka tämä näkökulma oli valittu tulevaisuuden muistelu – pisteeseen niin ideoita tuli myös aivoriihi – pisteestä. Ideat koskivat kuntalaisten yhteisöllisyyden edistämistä, sekä sitä miten jokainen henkilökohtaisesti voisi omaa elämäänsä muuttaa, jotta perheelle jäisi enemmän aikaa.

Itseä ja omaa perhettä koskien koettiin, että sukulaisten antama apu on korvaamatonta. Kaikilla ei tätä mahdollisuutta ole ja sen vuoksi tulevaisuuden muistelu – ryhmissä keskusteltiin tukiverkostojen kartoittamisesta. Voisiko esimerkiksi äitiys- tai pienten lasten neuvolakäynteihin liittyä yhtenä osana perheen tukiverkoston kartoittaminen laajemmin, niin että jokaisella olisi mielessään se lähipiiri johon voi tukeutua tarpeen tullen.

Mikäli kartoituksen yhteydessä huomattaisiin että perhe on vailla tukiverkostoa, voitaisiin jo tässä vaiheessa yhdessä miettiä mitä asialle tarpeen tullen tehdään. Keskustelua tulevaisuuden muistelu – ryhmässä käytiin myös siitä miten jokaisen tulisi ”karsia liika omasta elämästä”, ”armahtaa itseään”, ”huolehtia itsestään”, ja ”vähentää kiirettään”.

Vapaaehtoistyö tuli keskusteluissa esille monessa muodossa. Keskusteltiin naapuriapuverkostosta ja naapuriavun yleistämisestä, tukiperheistä, varamummoista ja -papoista sekä vapaaehtoisista jotka saattelisivat lapsia kouluun tai kerhoihin. Tukihenkilötoiminnan lisääminen oli yksi toiveista. Pyyteettömän avun antamista toivottaisiin lisää, sekä sitä että avunpyytämiseen olisi matala kynnyks. Tämä on tosin hieman ristiriitaista koska vapaaehtoistyöhön sitoutuminen mainittiin yhtenä pelkona. Lapsiperheet ovat usein hyvin kiireisiä sovitellessaan yhteen työtä, lasten koulua, perheen harrastuksia ja vapaa-aikaa, ja tällöin sitoutuminen vapaaehtoistyöhön voi tuntua mahdottomalta. Jos vapaaehtoistyötä voisi tehdä silloin kun itsellä on aikaa ja mahdollisuus niin siihen voisi olla matalampi kynnyks lähtee mukaan. Vapaaehtoisia tukihenkilöitä voisi löytyä esimerkiksi eläkeläisistä, joista osa haluaisi olla avuksi ilman sitoutumista.

Yhteisöllisyyden lisääminen kuntalaisten kesken edistäisi naapuriavun tarjoamista ja vastaanottamista, vertaistuen antamista ja saamista sekä muuta vapaaehtoista toimintaa. Kuntalaisten tulisi olla itse aktiivisempia, avata keskusteluyhteyksiä toisiinsa ja olla avoimempia. Pitäisi olla rohkeutta puhua asioista ja pyytää tarvittaessa apua. Näiden väylien avaamisessa kunta voisi olla avuksi tarjoamalla perheille kohtaamispaikkoja ”neutraalissa” ympäristössä, esimerkiksi seurakunnan tilojen ei koeta olevan neutraali ympäristö.

5.2 Kyselylomakkeiden sisällön analyysi: kysely Utajärveläisille lapsiperheille

Kyselyssä Utajärveläisille lapsiperheille (liite 3) kartoitimme vastaajan profiilia pyytämällä heitä kertomaan hieman taustatietojaan, kuten ikä, sukupuoli, perheen koko, perheenjäsenten iät ja päätoimi. Kyselyssä selvitimme, että minkälaiseksi vastaajat kokevat Utajärven asuinympäristöä. Pyysimme vastaajia arvioimaan lapsiperheille suunnattujen palvelujen laatua sekä merkitystä itselleen. Keräsimme tietoa siitä, että keneltä vastaajat saavat apua arkipäivän asioissa ja onko heillä halukkuutta auttaa muita. Lisäksi keräsimme tietoa siitä, että millaisiksi vastaajat kokevat vaikuttamismahdollisuutensa kotikunnassaan sekä pyysimme ideoimaan keinoja, joilla lapsiperheiden arkea voitaisiin Utajärvellä helpottaa.

5.2.1 Vastaajan profiili

Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastasi yhteensä 38 vastaajaa ja vastaajat olivat utajärveläisistä lapsiperheistä. Tosin kaikki vastaajat eivät olleet vastanneet kaikkiin kysymyksiin. Kyselyyn vastasi 23 naista ja seitsemän miestä. Suurin osa vastaajista kuului ikäryhmään 20 - 29 vuotta ja asui yhdessä avio- tai avopuolison kanssa sekä lasten / lapsien kanssa. Kyselyyn vastanneiden keskuudessa tavallisin talouden koko oli viisi henkilöä, mutta lähes yhtä paljon oli kolmen ja neljän hengen talouksia. Vastaajilla oli eniten 3-7 -vuotiaita lapsia, mutta lähes yhtä paljon alle 3-vuotiaita lapsia. Vastaajista suurin osa oli palkkatyössä ja toiseksi eniten oli äitiys - tai vanhempainlomalla tai hoitovapaalla olevia ja loput olivat joko eläkkeellä, työttömänä, maanviljelijänä, yrittäjänä tai opiskelivat päätoimisesti.

5.2.2 Utajärvi asuin ympäristönä ja lapsiperheille suunnattujen palveluiden laatu

Kyselyssä pyydettiin arvioimaan omaa viihtymistä asuin ympäristössään. Arvioitavia asioita olivat viihtyminen nykyisessä asuinkunnassa, viihtyminen nykyisellä asuinalueella sekä viihtyminen nykyisessä asunnossa. Viihtyminen omassa asuinkunnassa koettiin hyväksi, koska se oli saanut arvosanan viisi. Viihtyminen nykyisellä asuinalueella ja nykyisessä asunnossa sai keskiarvon neljä eli niissä viihtyminen koettiin myös melko hyväksi. Ainoastaan yksi vastaaja oli arvioinut viihtyvän nykyisellä asuinalueellaan huonosti.

TAULUKKO 2. Vastaajien (n=37) arviointia viihtymisestäään omassa asuin ympäristössään

Arvioitava asia	Huonosti 1	2	3	4	Hyvin 5	Vastauksia yhteensä	Keskiarvo
Nykyisessä asuinkunnassasi	0	0	1	13	23	37	5
Nykyisellä asuinalueellasi	1	0	2	12	22	37	4
Nykyisessä asunnossasi	0	3	3	6	25	37	4

Kyselyssä tuli arvioida omaa tyytyväisyyttä asuinalueeseen. Arvioitavia asioita olivat muun muassa julkiset liikenneyhteydet, ulkoilumahdollisuudet, kauppapalvelut, liikuntapalvelut ja alueen viihtyvyys sekä turvallisuus. Julkiset liikenneyhteydet ja kevyen liikenteen väylät saivat keskimääräisen arvosanan kolme eli niissä olisi vastaajien mielestä parantamisen varaa, mutta ne kuitenkin koettiin keskinkertaisiksi. Muut arvioitavat palvelut sekä alueen turvallisuus ja viihtyvyys saivat arvosanan neljä eli vastaajat olivat niihin melko tyytyväisiä.

TAULUKKO 3. Vastaajien (n=37) arviointia asuinalueestaan ja sen palveluista

Arvioitava asia	Tyyty- mätön 1	2	3	4	Tyyty- väinen 5	En osaa sanoa x	Vastauksia yh- teensä	Keskiarvo
Julkiset liikenneyhteydet	5	12	5	3	5	7	37	3
Kevyen liikenteen väylät	7	8	11	7	3	1	37	3
Ulkoilumahdollisuudet	0	2	4	15	16	0	37	4
Päivittäiset kauppapalvelut	0	5	10	12	10	0	37	4
Ravintola- ja viihdepalvelut	1	7	6	9	7	7	37	4
Liikuntapaikkojen tarjonta	0	4	5	16	12	0	37	4
Kulttuuritarjonta	2	7	11	7	3	7	37	4
Muut harrastusmahdollisuudet	3	5	10	6	6	5	35	4
Muut palvelut	1	7	9	7	2	7	33	4
Alueen viihtyvyys	0	0	12	11	13	0	36	4
Alueen turvallisuus	0	2	8	14	11	1	36	4
Naapurusto	1	1	6	11	18	0	37	4

Vastaajien tuli arvioida lapsiperheille suunnattujen palveluiden toimivuutta, jossa arvioinnin kohteena olivat muun muassa äitiys- ja lastenneuvolat, lapsiperheiden kotipalvelu, lasten päivähoito, koululaisten iltapäiväkerho ja perusopetus. Melkein kaikkien palveluiden toimivuus koettiin hyväksi tai melko hyväksi, koska ne saivat vastausten perusteella keskiarvon neljä tai viisi. Ainoastaan lapsiperheiden kotipalvelun toimivuus koettiin keskinkertaiseksi ja se sai keskimääräisen arvostuksen kolme.

Vastaajat arvioivat lapsiperheille suunnattujen palveluiden merkitystä itselleen. Melko suuri merkitys vastaajien keskuudessa oli äitiys- ja lasten neuvolalla, lasten päivähoidolla, perusopetuksella, kouluterveydenhuollolla, nuorisotyöllä ja liikuntapalveluilla. Ne saivat keskimääräisen arvostuksen neljä. Keskinkertainen merkitys oli kasvatus- ja perheneuvonnalla, lapsiperheiden kotipalvelulla, koululaisten iltapäivähoidolla ja kulttuuripalveluilla. Vähäisin merkitys vastaajille oli lastensuojelulla. Yksi vastaajista koki seurakunnan järjestämien kerhojen merkityksen suureksi, koska oli antanut arvostuksen viisi.

TAULUKKO 4. Vastaajien (n=35) arviointia lapsiperheille suunnattujen palveluiden merkityksestä

Arvioitava palvelu	Pieni 1	2	3	4	Suuri 5	En osaa sanoa x	Vastauksia yhteensä	Keskiarvo
Äitiys- ja lastenneuvolat	2	1	3	10	17	0	33	4
Kasvatus- ja perheneuvonta	3	3	4	7	6	8	23	3
Lapsiperheiden kotipalvelu	9	2	4	4	4	10	23	3
Lastensuojelu	11	1	2	7	2	11	23	2
Kouluterveydenhuolto	3	0	3	6	15	7	27	4
Lasten päivähoido	7	0	1	2	19	3	29	4
Esiopetus	4	1	3	7	11	8	26	4
Koululaisten iltapäivähoito	11	1	1	2	7	11	22	3
Perusopetus	3	1	2	5	19	4	30	4
Nuorisotyö	3	1	3	9	9	7	25	4
Kulttuuripalvelut	4	4	10	6	4	5	28	3
Liikuntapalvelut	0	1	7	8	16	2	32	4
Muu, mikä: SRK-kerhot	0	0	0	0	1	2	1	5

5.2.3 Vaikuttaminen Utajärvellä

Kyselyssä selvitettiin vastaajien mielipidettä vaikuttamismahdollisuuksista Utajärven kunnassa. Vastausten perusteella kyselyyn vastaajat kokivat, että äänestämällä voi vaikuttaa, asuinkunnan päättäjät ovat aidosti kiinnostuneita lapsiperheiden hyvinvoinnista ja perheiden mielipiteet otetaan huomioon kunnallisten palvelujen kehittämisessä. Näissä asioissa keskimääräinen arvosana oli neljä. Saman arvosanan olivat saaneet myös kohdat ”Haluaisin vaikuttaa asuinkuntani asioihin, mutta en nykyisillä vaikutusmuodoilla” ja ”Luotan, että saan kunnan palveluista riittävästi apua tai tukea, kun sitä tarvitsen”. Heikoimman arvosanan (keskiarvo 3) kyselyn tässä kohdassa sai ”Tiedän miten voin vaikuttaa asuinkuntani asioihin”. Eli jonkin verran tuntui olevan tietämättömyyttä siinä, että miten oman asuinkunnan asioihin on mahdollista vaikuttaa.

5.2.4 Apu arkipäivän asioissa

Kyselyn vastausten perusteella tavallisimmin arkipäivän asioissa pyydetään apua omalta puolisoilta tai omilta lapsilta. Tärkeässä asemassa ovat myös omat vanhemmat, ystävät ja muut sukulaiset. Huomattavasti harvemmin turvaututaan esimerkiksi naapureiden, seurakunnan, järjestöjen tai yhdistysten apuun tai pyydetään apua kunnallisesta sosiaali- ja terveystoimesta tai yksityisiltä sosiaali- tai terveyspalveluilta.

TAULUKKO 5. Vastaajien (n=37) arviointia siitä, että keneltä pyydetään apua

Auttava tah	1 En lain- kaan	2 Harvemmin	3 Kuukausittain	4 Viikoittain	5 Päivittäin	Vastauksia yhteensä	Keskiarvo
Puoliso	1	0	0	3	31	35	5
Seurustelukumppani	2	0	0	0	3	5	3
Lapset	2	3	4	6	17	32	4
Vanhemmat	4	3	8	11	6	32	3
Muut sukulaiset	6	5	11	12	1	35	3
Ystävät	2	5	10	17	2	36	3
Naapurit	12	13	4	7	1	37	2
Järjestöt tai yhdistyk- set	16	11	6	2	0	35	2
Seurakunta	13	19	2	1	1	36	2
Kunnallinen sosiaali- toimi	23	8	3	1	0	35	1
Kunnallinen terveystoimi	5	14	11	5	0	35	2
Muut kunnalliset palvelut	11	14	4	3	0	32	2
Työvoimatoimisto	26	6	2	0	0	34	1
Kela	9	22	2	1	0	34	2
Yksityiset sosiaalipal- velut	32	2	0	0	0	34	1
Yksityiset terveystal- velut	17	15	1	1	0	34	2
Muu, mikä? Perhe- neuvolat	1	1	0	0	0	2	2

Suurin merkitys avun antajana oli omalla puolisollla tai seurustelukumppanilla (keskiarvo 5). Melko suuri merkitys avun antajana oli omilla lapsilla, vanhemmilla, muilla sukulaisilla sekä ystävillä (keskiarvo 4). Naapurit, kunnallinen terveystoimi, muut kunnalliset palvelut ja Kela saivat keskiarvon kolme. Pienempi merkitys oli muun muassa yksityisillä sosiaalipalveluilla, järjestöillä, yhdistyksillä ja seurakunnalla.

Kyselyssä kartoitettiin, kuinka usein kyselyyn vastaajat auttavat lähisukulaisiaan, ystäviään, naapureitaan ja muita henkilöitä tai kuinka usein osallistutaan vapaaehtoismintaan. Tavallisimmin lähisukulaisia ja ystäviä autettiin viikoittain ja muita henkilöitä autetaan kuukausittain. Naapureita autetaan kyselyn vastausten perusteella harvoin, samoin kun osallistutaan vapaaehtoismintaan. Avoimien vastausten perusteella halukkuutta muiden auttamiseen kuitenkin on, jos se on vain mahdollista:

Mielelläni autan muita.

Aina jos on mahdollista.

Aina kun aikaa riittää.

Tarvittaessa, mahdollisuuksien mukaan.

Osa vastaajista taas koki, ettei pysty tai halua muita auttaa:

En todellakaan ehdi enkä jaksa enempää.

En ole erityisen halukas, mutta autan tarvittaessa.

Yksi vastaajista oli kohdentanut olevansa halukas auttamaan tiettyä kohderyhmää:

Lapsia tai nuoria.

5.2.5 Keinoja ja ideoita perheiden hyvinvoinnin parantamiseen

Kyselylomakkeessa oli kuvattu ihannetilanne ”Perheemme arki on kaiken kaikkiaan sujuvaa, elämä maistuu, kova kiire on hellittänyt, me vanhemmat ehdimme olla lastemme kanssa ja viettää aikaa myös toistemme kanssa. Lapset ja me vanhemmat pääsemme aika ajoin omiin harrastuksiin jne. ”Ideoitani siitä, että mitä itse tein tämän ihannetilän saavuttamiseksi.” Kuvattu tilanne saattoi olla osalle vastaajista olla fiktiivinen ja osalle todellista elämää.

Useammassa vastauslomakkeessa tuotiin esille, että työajan lyhentäminen tai työnteon vähentäminen / kohtuullistaminen sekä ajan antaminen omalle perheelle mahdollistivat tämän tilan saavuttamisen:

Vähensin työntekoa ja jätin työt työpaikalle.

Vähemmän töitä, enemmän yhteistä / yhteisiä hetkiä perheen kanssa.

Lyhensin työaikaani.

Töitä on kohtuudella. Asiat ovat tärkeysjärjestyksessä. Lasten hoito vapaa-ajalla on järjestetty niin, että voi harrastaa tai olla kahden kesken.

Myös ajankäytön järjeistäminen koettiin olevan ratkaisu ihannetilän saavuttamiseen:

Omasta kalenterista raivaa tilaa näille asioille.

Lähisukulaisten avulla, järjestämällä arjen asiat tärkeysjärjestykseen.

Osa vastaajista ei ollut saavuttanut tätä ihannetilaa:

Hmm... Ei vielä ole meidän perheessä tämä hetki joka saralta. Ehkäpä se vielä tulee kun lapset kasvaa ja kiire hellittää työn puolesta. Mutta elämä maistuu ja arki sujuvaa, se on hyvä juttu se :) Lasten kanssa ehdimme onneksi olla aamusta iltaan!

En ole saavuttanut kyseistä ihannetilaa. Pitäisi saada lapsi nukkumaan öisin. Pitäisi saada lapsi nukahtamaan aiemmin illalla. Pitäisi saada lapsenvahtiapua ilaksi, mutta ei Utajärvellä ole oikein mitään tekemistä, vaikka saisi yhden tai kaksi tuntia omaa aikaa.

Vastausten perusteella lapsiperheiden hyvinvointia parantaa mahdollisuus tehdä lyhyempää työaikaa ja vanhempien oma tai kahdenkeskinen aika. Kerätessä ideoita siitä, että mitä lapsiperheet ovat tehneet yhdessä edellä kuvatun ihannetilan saavuttamiseksi, korostui perheiden yhdessä viettämä aika. Perheet esimerkiksi kyläilevät toisten lapsiperheiden luona tai tekevät retkiä yhdessä. Useassa vastauslomakkeessa tuli esille myös vuorottelu lastenhoidossa eli perheet antavat toisilleen lastenhoitoapua ja näin mahdollistavat vanhempien viettää aikaa kahdestaan. Lapsia myös kuljetetaan harrastuksiin yhteiskyydeillä.

Kyselyssä pyydettiin perheiltä ideoita siitä, että miten kunta, kolmas sektori, esimerkiksi seurakunta ja järjestöt pystyisivät tukemaan ja auttamaan lapsiperheitä. Kaivattiin lisää (lasten) kerhoja, koko perheen tapahtumia, halpoja harrastuksia ja lasten tukemista harrastuksissa. Useammassa lomakkeessa tuli myös ehdotus lastenhoitoavusta virka-ajan jälkeen ja myös vapaaehtoisten isovanhempien (ei biologisten) hoitorinkiä toivottiin.

Viimeisenä kyselyssä pyydettiin vastaajia ideoimaan keinoja tai toimintaa, jolla voitaisiin yleisesti helpottaa lapsiperheiden arkea ja lisätä perheiden hyvinvointia Utajärvellä. Tässä kohdassa tuli jonkin verran samoja vastauksia, joita oli ollut jo kyselyn kolmessa edellisessä kohdassa. Lisää leikkipuistoja tai leikkipuistojen kunnostamista toivottiin useammassa vastauksessa:

Puistot olisi hyvä päivittää tälle vuosikymmenelle.

Leikkipuistot kuntoon, pyörätie Puolangantielle.

Leikkikenttiä ympäri kylää pitäis olla.

Olen kuullut huhuja, että leikkipuistoja kunnostettaisiin. Toivottavasti niihin tulee hienoja kiipeilytelineitä yms. Vaalan koulun pihalla on kivasti leikkirakennelmia, voisi olla jotain vastaavaa täälläkin.

Myös niin sanottua matalan kynnyksen kodinhoitoapua toivottiin, perhetyöntekijöitä lisää tai ”vanhan ajan” kodinhoitajia takaisin.

Perhetyöntekijöitä lisää tai vanhan ajan kodinhoitajat takaisin.

Kodinhoitaja käyttöön niin kuin ennen.

Vastauksissa toivottiin, että lapsiperheitä tuettaisiin niin, että kynnyksen avun pyytämiseen ei tarvitsisi olla suuri. Lapsiperheet toivoivat, että apua voisi pyytää ja saada ilman pelkoa ”leimatuksi tulemisesta”.

Lapsiperheille tulisi olla helposti saatavilla kodin- tai lastenhoitopalvelua ja mielellään edullisesti:

Lapsiparkki useampana päivänä viikossa, jotta olisi mahdollista toimittaa asioita, jos ei muuta hoitomuotoa ole.

Lastenhoitoapu (lapsiperheiden kotipalvelu aika kallis...)

Tukea lapsiperheitä niin, että kynnyksen avun tarpeeseen ei ole suuri sekä ei tulisi tunnetta, että tulee leimatuksi. Apua voi siis saada ilman vakavampaa syytä.

Hyvä päivähoito, mahdollisuus saada kodinhoitajapalveluita tarvittaessa -> helposti saatavissa -> lastensuojelun asiakkuuteen.

Lisäksi kaivattiin kuntalisää alle 3-vuotiaille lapsille sekä rahallisia avustuksia perheille. Ja myös tässä kohdassa toivottiin kerhotoimintaa enemmän, etenkin pienille lapsille. Vapaaehtoisten isovanhempien hoitorinkiä ehdotettiin perustettavan lastenhoitoavuksi sellaisille perheille, joilla ei ole omia isovanhempia apua. Toivottiin, että talkoohenkeä, perheiden yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä pystyttäisiin kehittämään. Liikuntapaikkojen suhteen haluttiin, että nykyisistä, hyvistä liikuntapaikoista pidettäisiin huolta sekä vaellusreitille laitettaisiin valot.

5.3 Kyselylomakkeiden sisällön analyysi: kysely Utajärven kunnan työntekijöille

Kyselyssä Utajärven kunnan työntekijöille (liite 4) kartoitimme vastaajien profiilia keräämällä heistä taustatietoa, kuten vastaajan ikä, sukupuoli, perheen koko sekä päätoimi. Keräsimme kyselyssä tietoa siitä, että minkälaiseksi vastaajat kokevat Utajärven asuin ympäristönä, keneltä he pyytävät apua arkipäivän asioissa ja kuinka halukkaita he ovat auttamaan muita henkilöitä.

Lisäksi keräsimme tietoa siitä, että minkälaiseksi vastaajat kokivat lapsiperheille suunnattujen palvelujen toimivuuden ja omat vaikuttamismahdollisuutensa asuinkunnassaan.

5.3.1 Vastaajan profiili

Kysely kerättiin Utajärvellä 31.10.2013 toteutuneessa lapsiperheille suunnatussa ideointi-illassa. Vastaajat työskentelevät utajärveläisten lapsiperheiden kanssa. Kyselyyn vastasi yhdeksän vastaajaa, joista naisia oli kahdeksan ja yksi mies. Suurin osa vastaajista kuului ikäryhmään 30 -39 vuotta. Vastaajista suurin osa kertoi asuvansa avio- tai avopuolison sekä lapsen / lasten kanssa. Vastaajien tyypillisin talouden koko oli yksi, kolme tai viisi henkilöä. Vastaajista seitsemän oli kyselyyn vastatessaan palkkatyössä ja kaksi äitiys- tai vanhempain tai hoitovapaalla.

5.3.2 Utajärvi asuinympäristönä

Kyselyssä kartoitettiin vastaajien viihtymistä asuinympäristössään, jossa arvioitavia asioita olivat viihtyminen nykyisessä asuinkunnassa, viihtyminen nykyisellä asuinalueella sekä viihtyminen nykyisessä asunnossa. Vastaajat kokivat viihtyvänsä nykyisessä asuinkunnassa ja nykyisellä asuinalueella hyvin. Viihtyminen nykyisessä asunnossa koettiin vastausten perusteella keskimäärin melko hyväksi. Eli kaiken kaikkiaan viihtyminen omassa asuinympäristössä koettiin hyväksi.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan omaa tyytyväisyyttä asuinalueeseen, jossa arvioitavia asioita olivat muun muassa kevyen liikenteen väylät, julkiset liikenneyhteydet, ulkoilumahdollisuudet, kauppalpalvelut, liikuntapalvelut ja alueen viihtyvyys sekä turvallisuus. Erittäin tyytyväisiä oltiin ulkoilumahdollisuuksiin, joka sai arvosanan viisi. Eniten tyytymättömyyttä oli julkisiin liikenneyhteyksiin, jotka saivat arvosanan kaksi. Muut asiat saivat arvosanoja kolme tai neljä eli kaiken kaikkiaan vastaajat olivat melko tyytyväisiä asuinalueensa turvallisuuteen ja viihtyvyyteen sekä saatavilla oleviin palveluihin.

5.3.3 Apu arkipäivän asioissa

Kyselyn vastausten perusteella tavallisimmin arkipäivän asioissa pyydetään apua omalta puolisoilta ja apua pyydetään päivittäin. Suurin osa vastaajista pyytää apua päivittäin myös omilta lapsilta. Omien vanhempien apuun turvaututaan tavallisimmin viikoittain.

Apua pyydetään muilta sukulaisilta, ystäviltä tai naapureilta harvemmin. Hyvin harvoin tai ei lainkaan on turvaututtu kunnallisen sosiaalitoimen tai yksityisten sosiaali- ja terveystalveluiden apuun. Turvautuminen esimerkiksi järjestöjen, seurakuntien, kunnallisen terveystoimen apuun vaihteli: kyselyn vastausten perusteella apua pyydettiin viikoittain, kuukausittain, harvemmin tai ei lainkaan.

TAULUKKO 6. Vastaajien (n=9) arviointia siitä, että keneltä pyydetään apua

Auttava taho	1 En lainkaan	2 Harvemmin	3 Kuukausittain	4 Viikoittain	5 Päivittäin	Vastauksia yhteensä	Keskiarvo
Puoliso	2	0	0	0	6	8	4
Seurustelukumppani	3	1	0	0	0	4	1
Lapset	1	1	1	2	3	8	4
Vanhemmat	1	1	3	4	0	9	3
Muut sukulaiset	1	4	3	1	0	9	2
Ystävät	0	4	1	3	1	9	3
Naapurit	1	6	0	2	0	9	2
Järjestöt tai yhdistykset	4	3	0	2	0	9	2
Seurakunta	2	2	3	2	0	9	3
kunnallinen sosiaalitoimi	8	1	0	0	0	9	1
Kunnallinen terveystoimi	0	5	3	1	0	9	3
Muut kunnalliset palvelut	4	2	3	0	0	9	2
Työvoimatoimisto	6	2	0	0	0	8	1
Kela	3	5	0	1	0	9	2
Yksityiset sosiaalipalvelut	8	0	0	1	0	9	1
Yksityiset terveystalvelut	5	3	0	0	0	8	1
Muu mikä? Yksityinen siivousapu	2	0	1	0	0	3	2

Suurin merkitys avun antajana oli omalla puolisollla tai omilla lapsilla (keskiarvo 5). Yksi vastaajista koki yksityisen siivousavun merkityksen suureksi ja oli antanut tälle arvosanan viisi. Melko suuri merkitys avun antajana oli seurustelukumppanilla, vanhemmilla, ystävillä, naapureilla sekä kunnallisella terveystoimella (keskiarvo 4). Muun muassa seurakunta, Kela ja yksityiset terveystalvelut saivat keskiarvon kolme. Vähäisin merkitys avun antajana oli vastaajien keskuudessa kunnallisella sosiaalitoimella, yksityisillä sosiaalipalveluilla sekä järjestöillä tai yhdistyksillä.

5.3.4 Halukkuus muiden auttamiseen

Kyselyssä kartoitettiin, että kuinka halukkaita vastaajat ovat auttamaan muita henkilöitä. Tavallisin lähisukulaisia ja ystäviä autetaan viikoittain ja muita henkilöitä kuukausittain.

Lähes puolet vastaajista osallistuu vapaaehtoismintaan viikoittain ja loput vastaajista joko kuukausittain tai harvoin.

TAULUKKO 7. Vastaajien (n=7) arviointia muiden auttamisesta

Auttamisen kohde	En lainkaan	Harvoin	Kuukausittain	Viikoittain	Päivittäin	Vastauksia yhteensä	Keskiarvo
Autan lähisukulaisiani	0	2	2	3	0	7	3
Autan ystäviäni	0	1	2	3	1	7	4
Autan naapureitani	1	2	3	1	0	7	3
Autan muita henkilöitä	0	2	4	0	1	7	3
Osallistun vapaaehtoismintaan	0	2	2	3	0	7	3

Vastaajien halukkuutta auttaa muita selvitettiin avoimen kysymyksen muodossa ”Kuinka halukas olet auttamaan muita?”. Halukkuutta muiden auttamiseen löytyy, jos aikaa ja omia voimavaroja on tai kun elämäntilanne sen sallii:

Mielelläni aina kun mahdollista.

Paljon halukkaampi kuin mitä oma aika antaa myöten.

Omien voimavarojen puitteissa olen aina valmis auttamaan.

Riippuu tilanteesta, todellisessa hätässä autan kyllä.

Kun oma elämäntilanne kohenee (mies kuollut) autan mielelläni.

Yksi vastaajista kertoi auttavansa vertaistuen muodossa:

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Utajärven yhdistyksessä tarjoamme vertaistukea perhekahvilan merkeissä.

Kahden vastaajan ideoita muiden auttamistavoista olivat siivous- ja lastenhoitoapu, juttuseura tai esimerkiksi lähisukulaisten auttaminen pienremonteissa.

5.3.5 Lapsiperheille suunnattujen palvelujen toimivuus

Vastaajien tyytyväisyyttä lapsiperheille suunnattujen palveluiden toimivuuteen asunkunnassa selvitettiin kyselyssä. Erityisen tyytyväisiä oltiin äitiys- ja lastenneuvoloihin, lastensuojeluun, kouluterveydenhuoltoon, päivähoitoon, esi- ja perusopetukseen sekä koululaisten iltapäivähoitoon, jotka saivat keskimääräiseksi arvosanaksi viisi. Muiden arvioitavien palveluiden (kasvatus- ja perheneuvonta, lapsiperheiden kotipalvelu, nuorisotyö, kulttuuri- ja liikuntapalvelut) keskimääräinen arvosana oli neljä. Suurin merkitys palveluista vastaajille oli kouluterveydenhuollolla, lasten päivähoitolla ja koululaisten iltapäivähoitolla. Muiden palveluiden merkitys oli keskimäärin neljä, ainoastaan kulttuuripalvelut saivat arvosanan kolme.

5.3.6 Mieliä vaikuttamisesta

Kyselyssä kartoitettiin vastaajien mielipidettä vaikuttamisesta. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että äänestämällä voi vaikuttaa ja asuinkunnan päättäjät ovat aidosti kiinnostuneita perheiden hyvinvoinnista. Edellä mainitut asiat saivat keskimääräisen arvosanan viisi. Valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että perheiden mielipiteet otetaan huomioon kunnallisia palveluja kehitettäessä ja luottavat, että saavat kunnan palveluista riittävästi apua tai tukea sitä tarvitessaan. Nämä kohdat saivat keskiarvon neljä. Ainoastaan kohta ”haluaisin vaikuttaa asuinkuntani asioihin, mutta en nykyisillä vaikutusmuodoilla” sai arvosanan kolme.

5.4 Yhteenvetoa kyselylomakkeiden vastauksista

Kaiken kaikkiaan kyselylomakkeen täytti 47 vastaajaa. Molemmista vastaajaryhmät olivat tyytyväisiä asuinympäristönsä viihtyvyyteen ja kokivat viihtyvänsä hyvin nykyisessä asuinkunnassa, nykyisellä asuinalueella ja nykyisessä asunnossaan. Vastaajien arvioidessa asuinalueensa muun muassa julkisia liikenneyhteyksiä, päivittäispalveluja ja viihdetarjontaa, oli eniten tyytymättömyyttä molemmissa vastaajaryhmissä julkisiin liikenneyhteyksiin sekä kevyen liikenteen väyliin. Eniten tyytyväisiä oltiin liikuntapaikkojen tarjontaan.

Päivittäin apua saatiin usein miten omalta puolisoilta ja puolisoilta saadun avun merkitys koettiin suurimmaksi. Myös vanhemmilta ja lapsilta saatiin usein apua ja heiltä saadun avun merkitys oli suuri tai melko suuri. Harvemmin turvauduttiin kunnan sosiaalitoimen, työvoimatoimiston tai yksityisten sosiaali- ja terveysten palveluiden apuun.

Molemmissa vastaajaryhmissä oltiin tyytyväisiä Utajärven kunnan tarjoamaan perusopetukseen, lasten iltapäivähoitoon, esiopetukseen, lasten päivähoitoon sekä äitiys- ja lastenneuvoloihin.

Heikoimmaksi koettiin lapsiperheiden kotipalvelu. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että ää-
nestämällä voi vaikuttaa oman asuinkunnan asioihin, mutta tietämättömyyttä tuntui olevan sen
suhteen, että millä keinoilla asuinkunnan asioihin on mahdollista päästä vaikuttamaan.

Avoimien vastauksien perusteella halukkuutta muiden auttamiseen arkipäivän asioissa on, jos
oma elämäntilanne ja aika sen mahdollistavat. Useissa vastauksissa korostui se, että muita aute-
taan, jos siihen on aikaa. Moni vastaaja koki, että oman arjen pyörittäminen vie niin paljon aikaa,
ettei muiden auttamiseen jää aikaa. Todellisessa hätätilanteessa oltiin kuitenkin valmiita autta-
maan. Apua oltiin valmiita antamaan esimerkiksi lastenhoitoavun, juttuseuran ja pienten kotiaska-
reiden muodossa.

Lapsiperheille suunnatussa kyselyssä useissa avoimissa vastauksissa tuli esille se, että työajan
lyhentäminen ja töiden jakaminen on tehnyt omaa arkea sujuvammaksi. Myös mahdollisuus omiin
harrastuksiin ja perheen kanssa yhdessä viettämä aika tai muiden lapsiperheiden kanssa viettä-
mä aika koettiin lisäävän hyvinvointia. Vastaajat kertoivat esimerkiksi kyläilevänsä, käyvänsä ret-
killä ja ulkoilevänsä yhdessä muiden lapsiperheiden kanssa. Vastauksissa toivottiin enemmän
koko perheelle suunnattuja tapahtumia, kerhoja, halpoja harrastuksia ja kulttuuritarjontaa. Lisäksi
toivottiin yhteistä toimintaa vanhemmille, jotka eivät ole työelämässä, vaan hoitavat lapsia kotona.

Vastaajat toivat esille myös sen, että lapsiperheissä vanhempien mahdollisuus ajoittain harrastaa
tai viettää aikaa kahdestaan lisää perheen hyvinvointia. Vastauksissa kaivattiin ilta-ajan ja / tai
viikonloppuisin saatavilla olevaan lastenhoitopalvelua. Yhtenä ehdotuksena oli myös vapaaeh-
toisten isovanhempien hoitorinki, jota olisi mahdollista hyödyntää myös niiden perheiden, joilla ei
ole isovanhempia samalla paikkakunnalla tai muista sysitä käytettävissä lainkaan. Lapsiparkkia
ehdotettiin myös pidettäväksi useampana päivänä viikossa, joka mahdollistaisi vanhemman hoi-
taa arkisia asioita yksin silloinkin, kun lähipiiristä ei ole lastenhoitoapua saatavilla.

Useissa vastauksissa toivottiin, että Utajärven leikkipuistoja kunnostettaisiin ja kevyen liikenteen
väylien verkostoa parannettaisiin. Lisäksi toivottiin, että alle kolmivuotiaille kotihoidossa oleville
lapsille maksettaisiin kuntalisää, jotta olisi mahdollista edes vähän pidempään vanhempainva-
paan jälkeen hoitaa lasta / lapsia kotona. Myös ”vanhan ajan” kodinhoitajia haluttiin takaisin tai

lapsiperheiden kotipalvelua, joka olisi helpommin kaikkien perheiden saatavilla. Nykyisin kotipalvelun asiakkaat koetaan leimautuvan helposti perheiksi, joilla on suurempia ongelmia.

Useammassa vastauksessa korostui myös yhteisöllisyys eli toivottiin, että yhteisöllisyyttä pyrittiin parantamaan. Toivottiin perheille yhteisiä tapahtumia ja perheiden välistä yhteistyötä. Joillakin perheillä tämä yhteistyö jo ilmeisesti toimii, koska muutamissa vastauksissa kerrottiin, että perheet esimerkiksi hoitavat tuttavaperheittensä kanssa lapsia vuorotellen ja kuljettavat lapsia yhteiskyydeillä harrastuksiin.

6 ILOA PERHEILLE -PROJEKTIN ARVIOINTI

6.1 Työskentelyprosessin ja lopputulosten arviointi

Utajärven projektissa arviointi-aineistoa kerättiin ennen innovointi-iltaa, illan aikana, sekä tapahtuman jälkeen ohjausryhmältä, projektiryhmiltä, iltaan osallistuneilta kuntalaisilta ja kunnan työntekijöiltä. Ohjausryhmän ja projektiryhmän arviointiaineisto kerättiin ohjausryhmän kokouksen yhteydessä 8.10.2013 sekä loppukokouksessa 9.12.2013 arviointilomakkeiden avulla. Iltaan osallistuneiden arviointi koski lähinnä innovointipisteiden toteutuksen arviointia ja toteutettiin yksinkertaisella äänestysmenetelmällä.

Projektin suunnittelun arviointia toteutti projektin ohjaus- ja projektiryhmä, he arvioivat projektin etenemistä ja toteutuksen suunnittelua. Suunnittelun arviointivaiheessa saimme tietoa siitä, olimmeko etenemässä oikeaan suuntaan innovointi-illan kehittämisessä, eli oliko toteutussuunnitelma tarkoituksenmukainen ja kokiko Utajärven kunta että olimme järjestämässä iltaa joka hyödyttää heitä, eli mikä on hankkeen oletettu merkitys sen ongelman ratkaisemiseksi mitä varten hanke on aloitettu (Virtanen, 2007, 23). Ohjausryhmän arvioinnin keräsimme kyselylomakkeella, jossa oli kysymyksiä hankkeen etenemiseen ja toteutukseen liittyen. Ohjausryhmän jäsenet ja projektiryhmäläiset arvioivat numeraalisesti ovatko samaa mieltä, eri mieltä tai onko jokin osa-alue jäänyt kokonaan huomioimatta. Kyselylomakkeet käytiin läpi ja analysoitiin, jotta projektinjohto sai tietoa missä ohjausryhmän ja projektiryhmän mielestä mentiin toteutuksen suunnittelussa. Tällä tavalla saatiin tietoa kehittämisprosessin aikana, ja sitä voitiin käyttää hankkeen ohjaamiseen ja toiminnan parantamiseen (Seppänen-Järvelä & Karjalainen, 2008, 217-218).

Ohjausryhmän kokouksessa 8.10.2013 meille palautui yhteensä 17 palautelomaketta. Huonoin palaute koski projektin tiedonkulkua. Ulkoinen viestintä koettiin hyväksi mutta jotkut kokivat että sisäistä viestintää voisi kehittää. Aikataulua koskeva kysymys sai hyviä arvosanoja, joten ohjausryhmä ja projektiryhmä kokivat että projekti pysyi hyvin aikataulussa. Ohjausryhmä ja projektiryhmä arvioivat myös illan toteutusta ja tuloksia innovointi-illan jälkeen. Toteutimme koululla ohjausryhmän loppukokouksen, jolloin kävimme läpi tapahtuman kulun ja arvioimme toteutuksen onnistumista suunnitelmien mukaisesti.

Toteutimme toistamiseen kyselylomakkeen jota oli hieman muokattu suunnitteluvaiheessa käytystä lomakkeesta koskemaan illan todellista toteutusta. Tällä kyselyllä ja arvioinnilla saimme tietoa siitä vastasiko toteutettu ilta suunnitelmia ja tavoitteita ohjausryhmän mielestä.

Ideointi-ilta sujui hyvin ja projektiryhmät onnistuivat erinomaisesti omilla pisteillään. Ideointi-illan toteuttamisessa tapahtui joitakin vastoinkäymisiä. Ensinnäkin emme saaneet apua hoitotyön opiskelijoista lastenhoitopalvelun toteuttamiseen, koska sopivia tekijöitä ei siihen löytynyt. Päätimme, että kaksi Oulun seudun ammattikorkeakoulun opettajaa vastaisivat lapsiparkista ja draamaryhmän opiskelijat siirtyisivät myös lapsiparkin pitäjiksi omien esitystensä jälkeen. Toinen vastoinkäyminen oli, että ilmoittautuminen tilaisuuteen päättyi kolme päivää ennen tilaisuuden toteuttamista ja yhtäkään ennakoilmoittautumista tilaisuuteen ei tullut. Etukäteen oli tiedossa, että tilaisuuteen osallistuisi noin kymmenen kuntatoimijaa. Vähäisen osanottajamäärän vuoksi päätimme käyttää varasuunnitelmaa suuremman aineiston saamiseksi. Osa ideointi-illan toteuttajista tulisi keräämään vastauksia kyselylomakkeisiin tilaisuuden aikana myös Utajärven taajaman alueella, muun muassa kaupoissa ja monitoimitalolla.

Ohjausryhmän loppukokouksessa 9.12.2013 kerättiin palautetta vastaavalla arviointilomakkeella kuin 8.10.2013. Ohjausryhmän loppukokouksessa meille palautui 20 palautelomaketta. Projektin viestintä sai paremmat arvostukset kuin ensimmäisessä kyselyssä lokakuussa 2013. Projektin sisäiseen viestintään kiinnitettiin enemmän huomiota, projektiin liittyvistä asioista tiedotettiin opiskelijoiden sähköpostiin, Optimaan ja opiskelijaryhmän Facebook – sivulla, sekä tiedotuksia tehtiin useammin. Tämä selkeästi paransi tilannetta ja projektiryhmä koki loppuarvioinnissa että projektin tiedonkulku oli ollut pääosin hyvää sekä projektin suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvät toimet onnistuneita.

Ulkoinen viestintä koettiin myös hyväksi, kehittämisideat koskivat lähinnä tapahtuman mainontaa:

Sisäinen tiedotus hyvää, ulkoinen ontui. Suunnittelu jämpä.

markkinointia kehitettävä eli miten saada ihmisiä tilaisuuksiin.

Projektin toteutuminen aikataulussa sai positiivista palautetta kaikilta kokoukseen osallistuneilta. Ohjausryhmän jäsenet ja toteutukseen osallistuneet opiskelijat tarkastelivat tapahtuman toteutusta eri näkökulmista. Saadun palautteen mukaan tapahtuma toteutui hyvin ja ideointipisteet toimivat sujuvasti.

Ennen tilaisuuden aloittamista toteutettu palaveri koettiin projektiryhmässä hyväksi, mutta toisaalta koettiin että se olisi voinut olla jämäkempi ja illan ohjelman kulku olisi voitu käydä vielä läpi. Draamaryhmien esitykset koettiin ajatuksia herättäviksi ja näyttelijät onnistuivat suorituksissaan hyvin. Ohjausryhmän näkökulmasta toteutus oli onnistunut ja he olivat erittäin tyytyväisiä tapahtumaan ja sen sisältöön. Utajärven kunta suunnitteli käyttävänsä ideointi-illasta saatua tietoa hyväksi muun muassa Utajärven kunnan hyvinvointikertomuksessa. Lisäksi tulosten analyysin valmistuttua he aikoivat miettiä, että kuinka voisivat viedä ideointi-illasta saatua tietoa käytäntöön, esimerkiksi tuottamalla utajärveläisille lapsiperheille jotakin uutta toimintaa tai kehittämällä vanhoja palveluja, joissa kehittämistarpeita tulee ilmi. Ohjausryhmä ei antanut negatiivista palautetta tapahtumaan osallistujien vähäisestä määrästä mutta projektiryhmäläiset kokivat innovointi-iltaan osallistuneiden kuntalaisten vähäisyyden negatiivisena asiana ja vähäisen osanottajamäärän laistaneen tunnelmaa:

olosuhteisiin ja osallistujiin nähden onnistunut

markkinointi ei onnistunut.

sisältö erittäin onnistunut.

6.2 Tulosten tarkastelua

Projektin lopputulokset vastaavat kansallisten tutkimusten tuloksia sekä SOHVI – projektin osana tehdyn kyselyn että Iloa perheille -ideointi-illan osalta. Vanhempien huolta vanhemmuudesta, ajankäytöstä ja taloudellisesta tilanteesta sekä ohjauksen tarpeesta palveluiden käyttöön on raportoitu esimerkiksi THLn Lapsiperheiden hyvinvointi 2009 -raportissa. Iloa perheille – ideointi-illan yhteydessä tehdyn kyselyn tulokset ovat verrattavissa myös kansallisiin tutkimuksiin, vaikka otos Utajärven kyselyssä oli pieni. THLn raportissa ”Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita” (2011) raportoidaan samanlaisia tuloksia kunnan palvelujen käyttämiseen liittyen kuin Utajärven kyselystä saatiin. Perheet käyttävät kunnan palveluista lähinnä terveydenhuoltopalveluita, päivähoitoa, esiopetusta ja koulua sekä liikuntapalveluita joiden laadun katsotaan lisäksi olevan hyvä. Päivittäistä apua Utajärven kyselyyn vastanneet hakivat pääasiassa puolisoltaan, seurustelukumppaniltaan, lapsilta, vanhemmilta, muilta sukulaisilta ja ystäviltä. THLn lasten ja perheiden palveluita koskevan tutkimuksen mukaan vanhemmat kokivat huolistaan puhumisen helpommaksi puolisolle ja lähisukulaisille.

Samassa raportissa käy ilmi että lähes puolet kyselyyn vastanneista perheistä eivät olleet hakeet apua kunnallisista palveluista, vaan pyrkineet ratkaisemaan mahdolliset ongelmat perhepiirissä. (Perälä, Salonen, Halme & Nykänen, 2011, 40, 44).

Iloa perheille – ideointi-illasta saatiin uusia ideoita ja parannusehdotuksia, tosin paikalla oli pääosin kunnan työntekijöitä, joten tapahtuman päätavoite, eli kuntalaisten ideoiden ja ajatusten kerääminen, ei toteutunut niin kuin oli toivottu. Yksi tavoitteista oli, että kunnan työntekijät saisivat tapahtumasta aineksia oman ammattitaitonsa ja palveluiden kehittämiseen, mikä puolestaan toteutui. Ohjausryhmässä 9.12.2013 saadun palautteen mukaan kunnan työntekijät olivat tyytyväisiä tapahtuman antiin ja saivat ideoita kuinka parantaa kunnan palveluita ja tehostaa yhteistyötä keskenään.

6.3 Oma oppiminen ja asiantuntijuuteen kasvu

Omiksi oppimistavoitteiksemme asetimme projektin rakenteeseen ja vaiheisiin tutustumisen, projektin johtajana toimimisen opiskelun, sekä tapahtuman eri vaiheiden suunnittelun, organisoinnin ja toteutuksen. Projektin alussa projektin johtaminen oli meille molemmille uutta. Tulimme SOHVI-projektin Utajärven osuuteen mukaan elokuussa 2013 ja jouduimme aika nopeassa rytmissä aloittamaan projektinjohtajan tehtävät. Koimme aluksi haastavaksi hahmottaa projektin kokonaisuutta, mutta aloitimme suunnittelemalla opettajien ohjauksella tapahtuman rakenteen sekä projektiryhmän jaon pienryhmiin. Projektin rakenteeseen, vaiheisiin ja teoriaan tutustuminen tapahtui projektisuunnitelman kirjoittamisen myötä. Projektisuunnitelmaa kirjoittaessamme huomasimme että olisi ollut hyvä jos olisimme päässeet mukaan projektin suunnitteluun jo keväällä 2013, jolloin olisimme olleet paremmin valmistautuneita Utajärvellä elokuussa 2013 järjestettyyn suunnittelukokoukseen, sekä siihen kun projekti esiteltiin opiskelijaryhmälle syksyllä 2013.

Ihan kaikkeen projektin myötä vastaan tulleeseen emme osanneet valmistautua niin kuin olisi ollut aiheen. Ensimmäinen ohjausryhmän kokous oli haastava, koska emme kumpikaan olleet ennen vetäneet virallista kokousta ja kokouksen ilmapiiri oli aika ajoin negatiivinen projektiryhmien suunnitelmia innovointipisteiden toteuttamisesta läpikäydessä. Projektin riskienhallintaa kirjattiin projektisuunnitelmaan monista näkökulmista, mutta kunnollisen toimintasuunnitelman suunnittelu esimerkiksi vähäisen osallistujamäärän suhteen jäi liian vähälle huomiolle. Tästä johtuen jouduimme vähän hätäisesti tekemään suunnitelman ennen tapahtumaa, kun selvisi että osallistujia ei ole tulossa riittävästi.

Haasteellista projektin johtamisessa oli myös se, että projektin toteuttamiseen osallistui niin monia toimijoita, kun mukana oli omia opiskelukavereita, Oulun seudun ammattikorkeakoulun opettajia sekä Utajärven kuntatoimijoita. Yhteydenpitoa ja tiedottamista täytyi tehdä usealle taholle ja huolehtia siitä, että kaikki projektiin osallistuvat olivat ajan tasalla siitä missä vaiheessa projektissa oltiin menossa ja tietoisia myös siitä, jos jotakin muutosta täytyi tehdä. Projektin johtaminen opetti siis myös lisää viestinnästä ja asioiden organisoinnista.

Projektin aikana opimme lisää palvelumuotoilusta ja erilaisten innovointitekniikoiden käyttämisestä tiedonkeruumenetelminä. Tämän projektin myötä olemme tulevaisuudessa rohkeampia käyttämään vastaavanlaisia tiedonkeruumenetelmiä myös mahdollisissa työelämän projekteissa. Projekti opetti, että tietoa on mahdollista kerätä muutenkin kuin perinteisillä kyselylomakkeilla ja innovointitekniikoita käyttämällä voi syntyä yllättäviä ideoita palvelujen kehittämiseen.

Helpoin osio projektissa oli itse tapahtuma ja sen vetäminen. Projektinjohtajat ja projektiryhmät olivat valmistautuneet tapahtumaan huolella ja tapahtuma onnistui hyvin. Harmillista oli että sinne ei tullut enemmän kunnan asukkaita. Koimme myös että ohjausryhmän toinen kokous oli onnistuneempi kuin ensimmäinen, meillä oli enemmän kokemusta ja varmuutta, sekä projektin kokonaisuus paremmin hallussa.

6.4 Iloa perheille – projektin hyödyntämisenäkökulmat ja jatkotoimenpide-ehdotukset

Iloa perheille – projektin avulla kerättiin ideoita ja ajatuksia siitä, kuinka kunnan palveluja voitaisiin kehittää niin, että perheet saisivat niistä enemmän tukea arkeensa. Tapahtuman avulla pyrittiin löytämään ideoita siihen, kuinka kuntalaiset voisivat omilla toimillaan lisätä hyvinvointiaan. Kyselyn avulla kartoitettiin kuntalaisten tuntemuksia omasta kunnastaan asuinpaikkana, millaisiksi kuntalaiset kokevat vaikuttamismahdollisuutensa asuinkuntansa asioihin, kunnan palvelut sekä sitä, kenen puoleen avun tarpeessa käännytään ja minkä verran kuntalaiset itse olisivat halukkaita auttamaan muita.

Tapahtuman ja kyselyn tulosten hyödyntäminen ja niiden jatkokehittely jäävät Utajärven kunnan tehtäviksi. Kyselyn ja tapahtuman tuloksia Utajärven kunta aikoo hyödyntää osana kunnan hyvinvointikertomusta.

Tapahtuman tulosten perusteella Utajärven kunnassa voidaan kehittää kunnan työntekijöiden arkityötä vastaamaan perheiden tarpeita paremmin, sekä mahdollisesti tuottaa utajärveläisille lapsiperheille jotakin uutta toimintaa. Kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyötä voitaisiin kehittää niin, ettei palveluissa olisi niin paljon päällekkäisyyttä kuin tämän projektin tuloksissa koettiin olevan. Asukkaiden omaa toimintaa hyvinvointinsa edistämiseksi voitaisiin kunnassa tukea ja edistää tarjoamalla esimerkiksi tiloja yhdistysten ja kylätoimikuntien käyttöön sekä järjestämällä tilaisuuksia, joissa kuntalaiset tapaisivat toisiaan. Kunnan koko perheelle järjestämiä tilaisuuksia toivottiinkin enemmän ja niiden hyvä puoli on se, että perheet tapaavat toisiaan ja tutustuvat toisiinsa, jolloin yhteisöllisyys lisääntyy.

Tällä hetkellä tapahtumassa esiin nousseet ideat ovat pääasiassa kunnan työntekijöiden ajatuksia, jatkossa voitaisiin miettiä kuinka kuntalaisia saataisiin enemmän osallistettua kunnan palveluiden ja oman yhteisönsä hyvinvoinnin kehittämiseen.

LÄHTEET

Hallintoviranomaisen ohje 3/2008: Ohje ohjausryhmistä.

Hastrup, A. 2013. Lasten Kaste – hankkeissa kehitettyä 2008–2011. Teoksessa Hastrup, A., Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J. & Pelkonen, M. (toim.). 2013. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen – Lasten Kaste – kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi, 23. Viitattu 22.2.2014.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104345/THL_RAP2013_003_verkko.pdf?sequence=1.

Hastrup, A., Pelkonen, M., Heinämäki, L. & Kekkonen, M. 2013. Kaste ohjelma, uusi orientaatio kehittämistyöhön. Teoksessa Hastrup, A., Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J. & Pelkonen, M. (toim.). 2013. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen – Lasten Kaste – kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi, 18-19. Viitattu 22.2.2014.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104345/THL_RAP2013_003_verkko.pdf?sequence=1.

Heikkanen, S. & Österberg M. 2012. Living Lab ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakoulujen neloskierre -hanke / HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Vantaa: Multiprint Oy. Viitattu 14.11.2013.

http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/53414/Living_Lab_up_verkkoon_UUSI%20PAINOS.pdf?sequence=1.

Heikkilä, T. 2001. Tilastollinen tutkimus. Oy Edita Ab. Helsinki.

Honkanen, H., Koivunen, K., Pietilä, P., Sandelin, P. & Vanhala, A. 2014. Monimuotoisin menetelmin kokemuksellista hyvinvointitietoa Oulun seudulla. Teoksessa Sahonen, P. & Vuorio E. (toim.) Kokemuksia hyvinvoinnista - SOHVI-hankkeen loppuraportti. Turun ammattikorkeakoulu, 24, 27-28.

Itella. Esimiehen työkalupakki osallistamiseen ja ongelmanratkaisuun.

Jäppinen, T. & Sallinen, S. 2012. Kuntalainen palveluiden kehittäjänä. Kuntaliitto. Helsinki.

Kansan Sivistystyönliitto. 2005. Osallistavat menetelmät. Tuki- ja virikeaineisto.

Karvonen, S., Moisio, P. & Simpura, J. 2009. Suomalaisten hyvinvointi ja elinolot 2000 –luvulla. Teoksessa Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Stakes, 20. Viitattu 22.2.2014. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f2009>.

Koivisto, M. 2007. Mitä on palvelumuotoilu? - Muotoilun hyödyntäminen palvelujen suunnittelussa. Taideteollinen korkeakoulu. Taiteen maisterin lopputyö.

Kokko, R. 2006. Tulevaisuuden muistelu. Ennakointialogit asiakkaiden kokemina. Helsinki: Stakes.

Kurronen, J. 2013. Muotoilu & kunta. Muotoilun lähtökohdat ja mahdollisuudet osana julkisen sektorin uudistamista. Taiteen maisterin opinnäytetyö. Aalto Yliopisto.

Lammi-Taskula, J. & Bardy, M. 2009. Vanhemmuuden ilot ja murheet. Teoksessa Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Stakes, 60-64. Viitattu 22.2.2014. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f2009>.

Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Työ, perhe ja hyvinvointi. Teoksessa Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Stakes, 38, 50. Viitattu 22.2.2014. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f2009>.

Lastensuojelulaki. Viitattu 31.3.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.

Luovan ongelmanratkaisun työtavat. Viitattu 1.6.2014. <http://www.edu.helsinki.fi/malu/kirjasto/lor/>.

Lupton, E. 2011. Graphic Design Thinking: Beyond Brainstorm. New York: Princeton Architectural Press.

Miettinen, S. 2011. Palvelumuotoilu – uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen. Helsinki: Teknologiateollisuus ry, Savonia ammattikorkeakoulu, Kuopion muotoiluakatemia.

Mäkelä, J. 2013. Ehkäisevät palvelut kunniaan. Teoksessa Hastrup, A., Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J. & Pelkonen, M. (toim.). 2013. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen – Lasten Kaste –kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi, 20-21. Viitattu 22.2.2014. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104345/THL_RAP2013_003_verkko.pdf?sequence=1.

Nieminen, A. 2014. Kokemuksia hyvinvoinnista kertovan kokemustiedon keruusta. Teoksessa Teoksessa Sahonen, P. & Vuorio E. (toim.) Kokemuksia hyvinvoinnista - SOHVI-hankkeen loppuraportti. Turun ammattikorkeakoulu.

Pasila, M. 2013. Living Lab – käyttäjälähtöistä kehittämistä. Viitattu 2.6.2014. <http://www.mamk.fi/read/2013/artikkeli/living-lab-kayttajalahtoista-kehittamista/>

Perälä, M-L., Salonen, A., Halme, N. & Nykänen, S. 2011. Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? Vanhempien näkökulma, 17-21. Viitattu 22.2.2014. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80090/27f8cf8b-8fa8-402a-b3a0-e26dd8a7ba6d.pdf?sequence=1>.

Sahonen P. & Vuorio E. 2014. Kokemuksia hyvinvoinnista - SOHVI-hankkeen loppuraportti. Turun ammattikorkeakoulu, 8-10. Viitattu 30.3.2014. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164681.pdf>.

Seppänen-Järvelä, R. & Karjalainen, V. 2008. Kehittämistyön risteyskiä. Gummerrus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Sosiaaliportti. 2012. Sohvi-hanke käynnistyy. Viitattu 15.2.2014. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/uutinen/sosiaalialanamkverkoston-ajankohtaista/sohvi-hanke-kaynnistyy>.

Sosweb. 2013. Sosiaalityön menetelmät: Tulevaisuuden muistelu - asiakaspalaveri. Viitattu 14.11.2013. <http://www.helsinki.fi/sosiaalityo/tietoa/sosweb/sivut/tulevmuistelu.htm>.

Suomen projekti-instituutti. Projektijohtamisen sanastoa. Viitattu 5.4.2014. http://www.projekti-instituutti.fi/osaamisen_kehittaminen/projektijohtamisen_sanastoa.

Terveydenhuoltolaki. Viitattu 31.3.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326#L2>.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Lapsiperhekysely 2012. Viitattu 3.4.2014.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/vaestotutkimukset/lapsiperhekysely/tuloksia.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Vantaa.

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Talentum. Hämeenlinna.

Tähtinen, J., Laakkonen E. & Broberg, M. 2011. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Painosalama Oy. Turku.

Utajärven kunnan hyvinvointikertomus 2012. Viitattu 30.3.2014.
<http://www.utajarvi.fi/tiedostot/Hyvinvointi/Hyvinvointikertomus2012.pdf>.

Utajärven hyten suunnitelma 2012 – 2014. Viitattu 30.3.2014.
<http://www.utajarvi.fi/tiedostot/Hyvinvointi/Hytensuunnitelma2013-2014.pdf>.

Utajärven kunnan www-sivut 2014 – palvelut/hyvinvointi. Viitattu 30.3.2014.
<http://www.utajarvi.fi/sivu/fi/kuntapalvelut/hyvinvointi/>.

Utajärven kunnan strategia 2013. Viitattu 30.3.2014.
<http://www.oulunkaari.org/utajarvi/kokous/2013947-4-1.PDF>.

Valtikka.fi. 2012. Sisältö, menetelmäpankki: Tulevaisuuden muistelu. Viitattu 5.4.2014.
<http://www.valtikka.fi/ohjaajille/metelmapankki/prosesseja-ja-toimintamalleja/tulevaisuuden-muistelu>.

Virtanen, P. 2007. Arviointi – Arviointitiedon luonne, tuottaminen ja hyödyntäminen. Edita Prima Oy. Helsinki.

Virtanen, P. 2000. Projektityö. WSOY. Helsinki.

Webropol. The Intelligent Way. Viitattu 22.5.2014. <http://www.webropol.fi/>

ROHKEASTI AITO :: oamk.fi

Tervetuloa Iloa perheille -ideointi-iltaan!

TERVETULOAA ILOA PERHEILLE IDEOINTI-ILTAAN TORSTAINA 31.10.2013 KLO 17.30–19.30
UTAJÄRVEN SEURAKUNTATALOLLE (PAPPILANTIE 2).

Kutsumme Utajärveläisiä perheitä ja muita lapsiperheiden hyvinvoinnista kiinnostuneita kuntalaisia mukaan etsimään uusia keinoja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Illan tarkoituksena on ideoida täysin uusia keinoja edistää lapsiperheiden arjen sujuvuutta ja hyvinvointia sekä kunnan, että kuntalaisten omia voimavaroja hyödyntäen. Tapahtuma on osa valtakunnallista ESR-rahoitteista SOHW-hanketta. SOHW:ssa kerätään hyvinvoinnista kertovaa kokemustietoa eri asiakas- ja kansalaisryhmillä. Tämän tiedon pohjalta ja usean eri hallinnonalan yhteistyönä suunnitellaan uusia palvelukokonaisuuksia. Tapahtuman järjestää Oulun Seudun Ammattikorkeakoulun opiskelijat yhdessä Utajärven kunnan kanssa.

Tapahtumassa on kahvitarjoilu sekä lapsiparkki, jossa tarjotaan iltapala.

Ilmoittautumiset tapahtumaan 28.10.2013 mennessä Utajärven kunnan yhteis palvelupisteseen sähköpostitse: yhteispalvelu@utajarvi.fi tai puhelimitse: 08 5875 5701

Ilmoittatehan ystävällisesti montako henkeä perheestänne on tulossa, sekä lapsiparkkiin osallistuvien lasten määrän, iän ja ruokavaliot/allergiat.

sohvi Kokemuksista
hyvinvointia

OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YKSIKKÖ
KIVIHARJUNNIE 8, 90220 OULU
oamk.fi/sota

Täytä tämä lomake vasta pyydettyessä!

Edustan tapahtumassa:

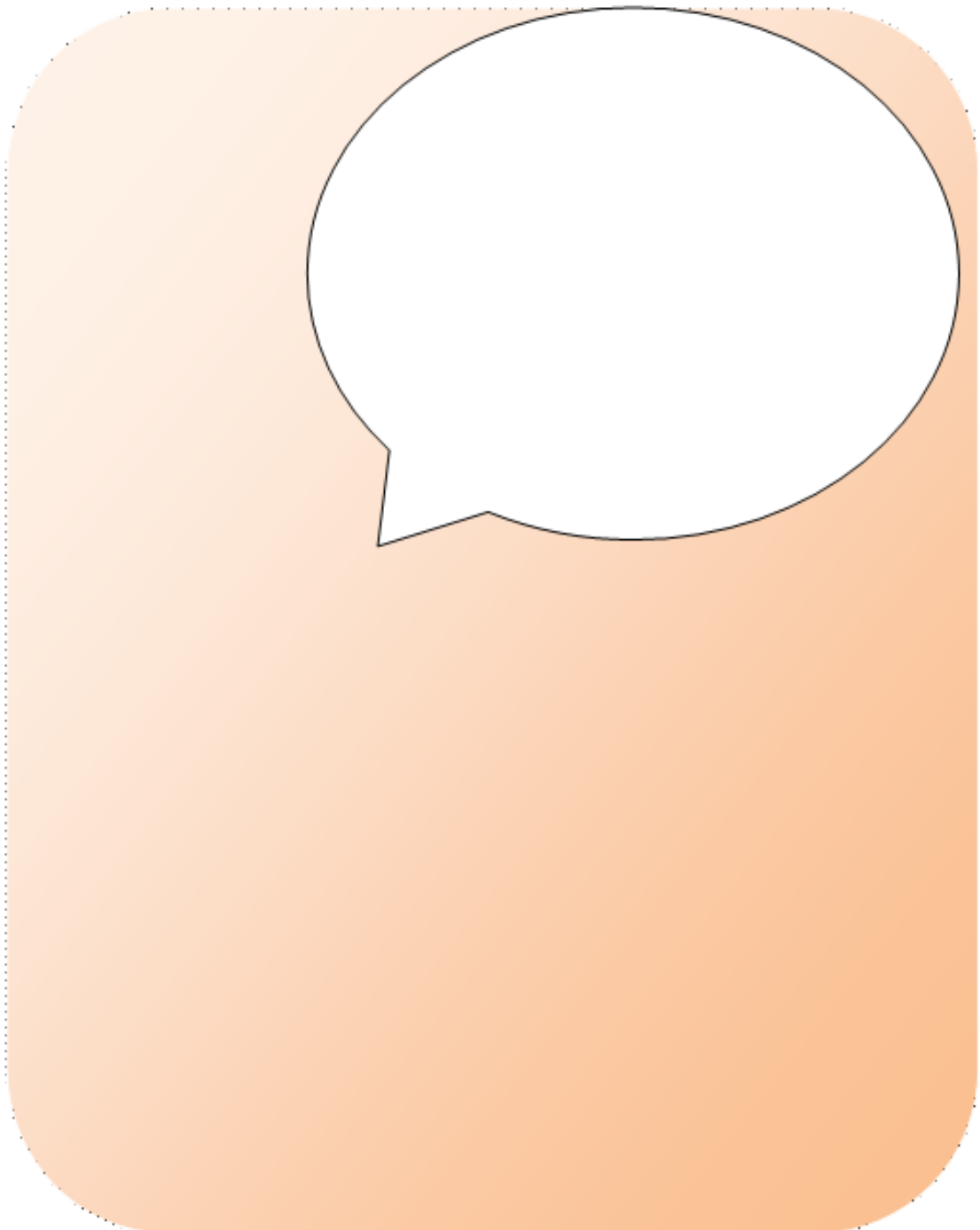
- Perhettäni Kuntaa Seurakuntaa Järjestöä/Vapaaehtoistyötä

Millaisia ajatuksia ja tunteita draamaesitys sinussa herätti?

Kerro omin sanoin ja valitse hymynaamoista sopivin.

Miten draamassa esitetyt asiat koskettavat sinua ja perhettäsi?

PIIRRÄ KUVIOON ITSESI JA PERHEESI. KIRJOITA PERHEJÄSENIESI YLÄPUOLELLE KUNKIN PERHEEN JÄSENEEN IÄT. KERRO PUHEKUPLOSSA ITSESTÄSI SEURAAVIA ASIOITA: ESIM. OLEN 44-VUOTIAS NAINEN JA MINULLA ON 3 LASTA. OLEN PALKKATÖISSÄ. HARRASTAN TAIDEMAALAUSTA JA KÄVELYÄ. ASUN RIVITALOSSA MIEHENI JA LASTENI KANSSA. HARTAIN TOIVEENI ON...)

Viihdyn:

	huonosti					hyvin	en osaa sanoa
nykyisessä asuinkunnassasi	1	2	3	4	5		x
nykyisellä asuinalueellasi	1	2	3	4	5		x
nykyisessä asunnossasi	1	2	3	4	5		x

Tyytyväisyyteni seuraaviin asioihin nykyisellä asuinalueellani

	tyytymätön					tyytyväinen	en osaa sanoa
julkiset liikenneyhteydet	1	2	3	4	5		x
kevyen liikenteen väylät	1	2	3	4	5		x
ulkoilumahdollisuudet	1	2	3	4	5		x
päivittäiset kauppapalvelut	1	2	3	4	5		x
ravintola- ja viihdepalvelut	1	2	3	4	5		x
liikuntapaikkojen tarjonta	1	2	3	4	5		x
kulttuuritarjonta	1	2	3	4	5		x
muut harrastusmahdollisuudet	1	2	3	4	5		x
muut palvelut	1	2	3	4	5		x
alueen viihtyvyys	1	2	3	4	5		x
alueen turvallisuus	1	2	3	4	5		x
naapurusto	1	2	3	4	5		x

Julkisten lapsiperheille suunnattujen palveluiden toimivuudesta asuinkunnassani (vasen puoli) sekä niiden merkityksestä itselleni (oikea puoli) ajattelen seuraavasti:

Olen palvelun toimivuuteen						Palvelun merkitys on minulle						
tyyty-	tyyty-	eikoke-					pieni	suuri	en osaa sanoa			
mätön	väinen	musta	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	x	äitiys- ja lastenneuvolat	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	kasvatus- ja perheneuvonta	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	lapsiperheiden kotipalvelu	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	lastensuojelu	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	kouluterveydenhuolto	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	lasten päivähoido	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	esiopetus	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	koululaisten iltapäivähoito	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	perusopetus	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	nuorisotyö	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	kulttuuripalvelut	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	liikuntapalvelut	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	muu, mikä _____	1	2	3	4	5	x

Seuraavista asioista ajattelen näin:

	eri mieltä			samaa mieltä		en osaa sanoa
Äänestämällä vaaleissa voin vaikuttaa	1	2	3	4	5	x
Asuinkuntani päättäjät ovat aidosti kiinnostuneita perheiden hyvinvoinnista	1	2	3	4	5	x
Perheiden mielipiteet otetaan huomioon kunnallisten palvelujen kehittämisessä	1	2	3	4	5	x
Tiedän, miten voin vaikuttaa asuinkuntani asioihin	1	2	3	4	5	x
Haluaisin vaikuttaa asuinkuntani asioihin, mutta en nykyisillä vaikutusmuodoilla	1	2	3	4	5	x
Luotan, että saan kunnan palveluista riittävästi apua tai tukea, jos sitä tarvitsen	1	2	3	4	5	x

Tahot, joilta saan tukea ja apua erilaisissa arkipäivän ongelmissa _____

Olen kääntynyt alla esitettyjen tahojen puoleen keskimäärin (vasen puoli): Eri tahojen merkitys minulle, kun tarvitsen apua tai tukea (oikea puoli):

Olen kääntynyt tämän tahon puoleen keskimäärin					Tältä taholta saamani avun merkitys on minulle								
en lainkaan	harvemmin	kuukausittain	viikottain	päivittäin	pieni				suuri				en osaa sanoa
1	2	3	4	5	puoliso	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	seurustelukumppani	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	lapset	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	vanhemmat	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	muut sukulaiset	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	ystävät	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	naapurit	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	järjestöt tai yhdistykset	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	seurakunta	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	kunnallinen sosiaali- ja terveystoimi	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	kunnallinen terveystoimi	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	muut kunnalliset palvelut	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	työvoimatoimisto	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	Kela	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	yksityiset sosiaalipalvelut	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	yksityiset terveyspalvelut	1	2	3	4	5	x		
1	2	3	4	5	muu, mikä? _____	1	2	3	4	5	x		

Autan muita

	en lainkaan	harvoin	kuukausittain	viikoittain	päivittäin
Autan lähisukulaisiani	1	2	3	4	5
Autan ystäviäni	1	2	3	4	5
Autan naapureitani	1	2	3	4	5
Autan muita henkilöitä	1	2	3	4	5
Osallistun vapaaehtoistoimintaan	1	2	3	4	5

Seuraavassa kerron, kuinka halukas olen auttamaan muita:

Ihannetilanne: "Perheemme arki on kaiken kaikkiaan sujuvaa, elämä maistuu, kova kiire on hellittänyt, me vanhemmat ehdimme olla lastemme kanssa, ja viettää aikaa myös toistemme kanssa. Lapset ja me vanhemmat pääsemme aika ajoin omiin harrastuksiimme jne."

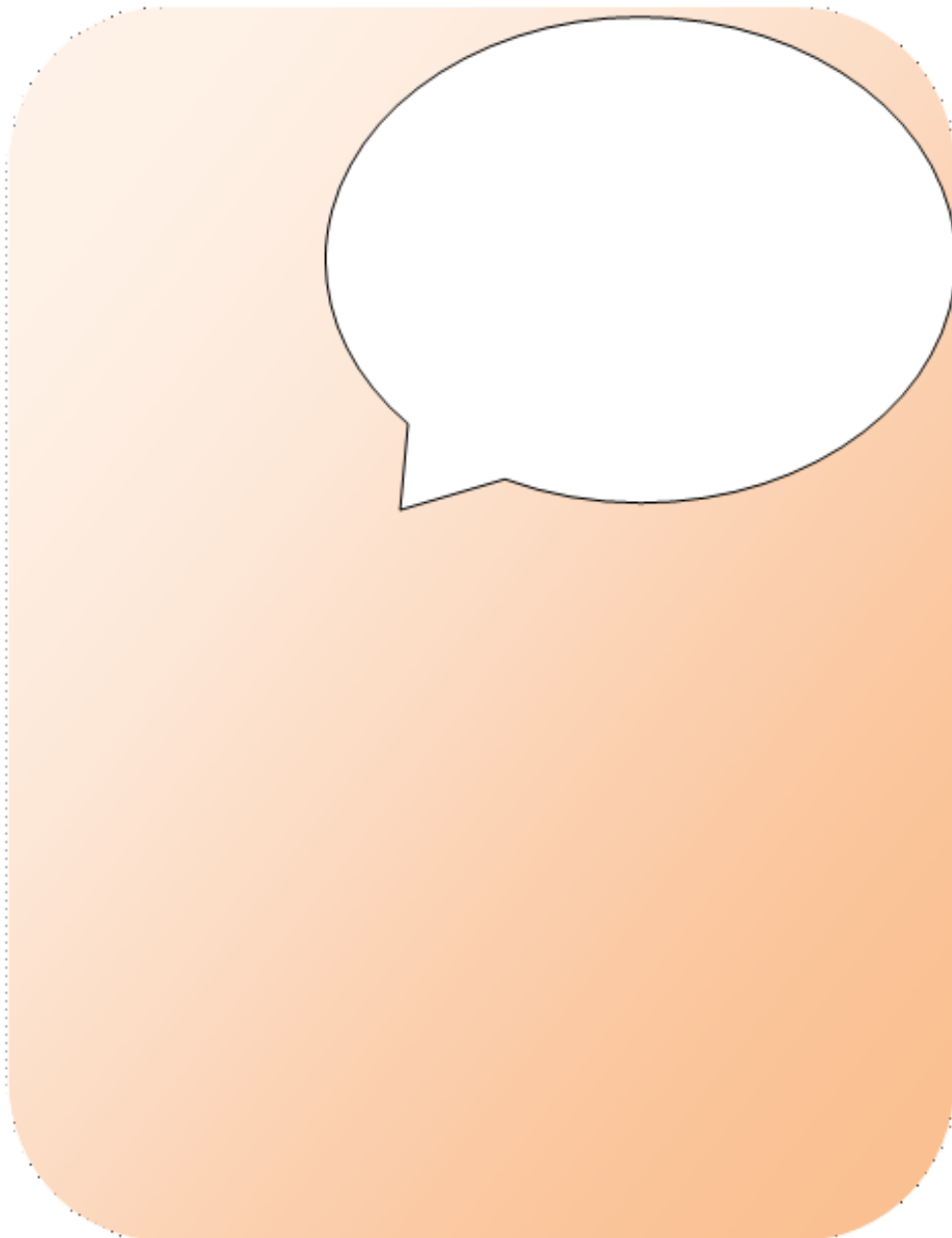
Ideoitani siitä, mitä itse tein tämän ihannetilän saavuttamiseksi

Ideoitani siitä, mitä teimme yhdessä muiden lapsiperheiden kanssa tämän ihannetilän saavuttamiseksi

Ideoitani siitä, miten kunta, kolmas sektori, esimerkiksi järjestöt, seurakunta, pystyivät tukemaan ja auttamaan meitä

Lopuksi vielä ideoitani keinoista ja/tai toiminnasta, millä voitaisiin yleisesti helpottaa lapsiperheiden arkea ja lisätä meidän hyvinvointiamme Utajärvellä (Ideoiden ei tarvitse olla maata mullistavia, vaan pienet ja arkiset jopa "hullutkin" ideat ovat erittäin tervetulleita :D)

PIIRRÄ KUVIOON ITSESI JA PERHEESI. KIRJOITA PERHEJÄSENIESI YLÄPUOLELLE KUNKIN PERHEEN JÄSENEEN IÄT. KERRO PUHEKUPPLASSA ITSESTÄSI SEURAAVIA ASIOITA: ESIM. OLEN 44-VUOTIAS NAINEN JA MINULLA ON 3 LASTA. OLEN PALKKATÖISSÄ. HARRASTAN TAIDEMAALAUSTA JA KÄVELYÄ. ASUN RIVITALOSSA MIEHENI JA LASTENI KANSSA. HARTAIN TOIVEENI ON...)

Ympyröi tilannettasi tai mielipidettäsi vastaavan vaihtoehdon numero tai kirjoita vastaus sille varatulle riville. Useissa kysymyksissä vastaukselle on annettu numeeriset vaihtoehdot, jolloin voit antaa vastauksesi viisiportaisella asteikolla 1–5. Mikäli et osaa arvioida tilannettasi tai näkemystäsi tällä asteikolla, voit ympyröidä vaihtoehdon x = "en osaa sanoa".

Kuinka viihdyn

	huonosti					hyvin	en osaa sanoa
nykyisessä asuinkunnassasi	1	2	3	4	5		x
nykyisellä asuinalueellasi	1	2	3	4	5		x
nykyisessä asunnossasi	1	2	3	4	5		x

Kuinka tyytyväinen olen seuraaviin asioihin nykyisellä asuinalueellasi?

	tyytymätön					tyytyväinen	en osaa sanoa
julkiset liikenneyhteydet	1	2	3	4	5		x
kevyen liikenteen väylät	1	2	3	4	5		x
ulkoilumahdollisuudet	1	2	3	4	5		x
päivittäiset kauppapalvelut	1	2	3	4	5		x
ravintola- ja viihdepalvelut	1	2	3	4	5		x
liikuntapaikkojen tarjonta	1	2	3	4	5		x
kulttuuritarjonta	1	2	3	4	5		x
muut harrastusmahdollisuudet	1	2	3	4	5		x
muut palvelut	1	2	3	4	5		x
alueen viihtyvyys	1	2	3	4	5		x
alueen turvallisuus	1	2	3	4	5		x
naapurusto	1	2	3	4	5		x

Keneltä saan tukea ja apua erilaisissa arkipäivän ongelmissa?

Seuraavassa kerron kuinka usein olen käänntynyt alla esitettyjen tahojen puoleen (vasen puoli) ja kuinka suuri merkitys (oikea puoli) eri tahoilla on minulle, kun tarvitsen apua tai tukea?

Olen käänntynyt tämän tahon puoleen keskimäärin					Tältä taholta saamani avun merkitys on minulle								
en	har-	kuukau-	viikot-	päivät-	pieni			suuri			en osaa		
lainkaan	vemmin	sittain	täin	täin	1	2	3	4	5	6	7	sanoa	
1	2	3	4	5	puoliso	1	2	3	4	5	6	7	x
1	2	3	4	5	seurustelukumppani	1	2	3	4	5	6	7	x
1	2	3	4	5	lapset	1	2	3	4	5	6	7	x
1	2	3	4	5	vanhemmat	1	2	3	4	5	6	7	x
1	2	3	4	5	muut sukulaiset	1	2	3	4	5	6	7	x
1	2	3	4	5	ystävät	1	2	3	4	5	6	7	x
1	2	3	4	5	naapurit	1	2	3	4	5	6	7	x
1	2	3	4	5	järjestöt tai yhdistykset	1	2	3	4	5	6	7	x

1	2	3	4	5	seurakunta	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	kunnallinen sosiaalitoimi	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	kunnallinen terveystoimi	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	muut kunnalliset palvelut	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	työvoimatoimisto	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	Kela	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	yksityiset sosiaalipalvelut	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	yksityiset terveyspalvelut	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	muu, mikä? _____	1	2	3	4	5	x

Kuinka usein itse autan muita?

	en lainkaan	harvoin	kuukausittain	viikoittain	päivittäin
Autan lähisukulaisiani	1	2	3	4	5
Autan ystäviäni	1	2	3	4	5
Autan naapureitani	1	2	3	4	5
Autan muita henkilöitä	1	2	3	4	5
Osallistun vapaaehtoistoimintaan	1	2	3	4	5

Kuinka halukas olen auttamaan muita?

Julkisten lapsiperheille suunnattujen palveluiden toimivuudesta asuinkunnassani (vasen puoli) sekä niiden merkityksestä itselleni (oikea puoli) ajattelen seuraavasti:

Olen palvelun toimivuuteen						Palvelun merkitys on minulle						
tyyty-	tyyty-	eikoke-				pieni	suuri	en osaa sanoa				
mätön	väinen	musta										
1	2	3	4	5	x	äitiys- ja lastenneuvolat	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	kasvatus- ja perheneuvonta	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	lapsiperheiden kotipalvelu	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	lastensuojelu	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	kouluterveydenhuolto	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	lasten päivähoito	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	esiopetus	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	koululaisten iltapäivähoito	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	perusopetus	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	nuorisotyö	1	2	3	4	5	x

1	2	3	4	5	x	kulttuuripalvelut	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	liikuntapalvelut	1	2	3	4	5	x
1	2	3	4	5	x	muu, mikä _____	1	2	3	4	5	x

Seuraavista asioista ajattelen näin:

	eri mieltä			samaa mieltä		en osaa sanoa
Äänestämällä vaaleissa voin vaikuttaa	1	2	3	4	5	x

Asuinkuntani päättäjät ovat aidosti	1	2	3	4	5	x
-------------------------------------	---	---	---	---	---	---

kiinnostuneita perheiden hyvinvoinnista

Perheiden mielipiteet otetaan huomioon kunnallisten palvelujen kehittämisessä	1	2	3	4	5	x
---	---	---	---	---	---	---

Tiedän, miten voin vaikuttaa	1	2	3	4	5	x
------------------------------	---	---	---	---	---	---

asuinkuntani asioihin

Haluaisin vaikuttaa asuinkuntani asioihin, mutta en nykyisillä vaikutusmuodoilla	1	2	3	4	5	x
--	---	---	---	---	---	---

Luotan, että saan kunnan palveluista	1	2	3	4	5	x
--------------------------------------	---	---	---	---	---	---

riittävästi apua tai tukea, jos sitä tarvitsen

HALUAN KERTOA VIELÄ, ETTÄ _____

